

Lietuvų totoriai

Nr.1(84) 2005 m. sausio - vasario mėn.
„Litwa tatarlary“

Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos laikraštis
Leidžiamas nuo 1995 m sausio mėn.

Lietuvos totorių metraštis

Antanas PETRAUSKAS

Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos
Vyriausybės generalinis direktorius

Dešimt metų – nedidelis laiko tarpas net vieno žmogaus gyvenime. O ką bekalbėti apie laikraštį, kurį daro ne vienas žmogus, įdėdamas savo širdies ir gyvenimo patirties dalelę.

Tačiau per šį laiką „Lietuvos totoriai“ tapo brandžiu mūsų totorių palydovu ir metraštiniu. Rašau ‘mūsų’, nes totoriai šaknimis ir siela tvirtai įaugo į Lietuvos žemę, ją pamilo vieną kartą ir visiems laikams. Tą meilę Lietuvos totoriai perduoda iš kartos į kartą nuo Vytauto laikų, kai pirmieji jų protėviai po tolimos ir varginančios kelionės žengė pirmuosius žingsnius tada dar nepažįstama ir svetima žeme, kuri vėliau tapo antrąja tėvyne jiems ir jų ainiais ir kurios vardas buvo Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė.

Per penkiolika Nepriklausomybės metų mes visi išaugome. Išaugo ir Lietuvos totorių bendruomenė. Ji subūrė, suvienijo savo tautiečius, sustiprino jų tikėjimą savo jėgomis ir meilę tradicijoms, tautinėms vertybėms. Tam daug pasitarnavo ir mėnraštis „Lietuvos totoriai“. Jis kiekviename numeryje pasakojo apie bendruomenės gyvenimą, jos žmones, šventes.

Totorių visuomeninę veiklą ypač pagyvino 1997 m. plačiai ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje paminėtos totorių ir karaimų apsigyvenimo Lietuvoje 600-osios metinės, apie kurias plačiai rašė jūsų laikraštis.

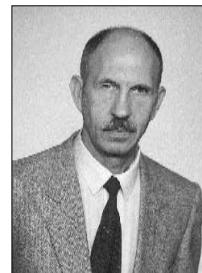
„Lietuvos totoriai“ neapeina ir bendruomenės gyvenimo problemų, spęstinų klausimų, veiklos trūkumų.

Sveikintina, kad „Lietuvos totoriai“ ne tik rašo apie bendruomenės nūdienos gyvenimą, bet ir atsigręžia į praeitį, tarsi nuvalo užmaršties dulkes nuo pamirštų įvykių, kažkada plačiai skambėjusių vardų. Savo istorijos, šaknų mes negalime, neturime teisės pamiršti. Prisiminti praeitį – ne tik pareiga, bet ir raktas geriau suprasti, įvertinti dabartį. Per praėjusį dešimtmetį jūsų laikraštis išspausdino ne vieną įdomų rašinį apie žymius praeities totorių tautybės asmenis, palikusius ženklų pėdsaką ne tik savo gentainių, bet ir visos Lietuvos gyvenime.

Dabartinių totorių protėviai, prieš šešis šimtus metų Vytauto Didžiojo atkelti į mūsų kraštą, vėlesniais laikais pasklido po įvairias šalis ir žemynus. Tačiau ir gyvendami toli nuo Lietuvos, dalis jų save kildina iš Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės, nepamiršta protėvių žemės. Laikraštis rašė apie Baltarusijoje, Lenkijoje ir kitose šalyse gyvenančius totorius, jų ryšius su savo broliais Lietuvoje.

Sunku būtų suminėti, kiek daug įdomių rašinių buvo išspausdinta jūsų laikraštyje nuo pirmojo numerio, išėjusio prieš dešimt metų. Neperdėsiu pasakęs, kad laikraštis per tą laiką tapo Lietuvos totorių gyvenimo metraštiniu.

Nuoširdžiai sveikiname „Lietuvos totorių“ kūrėjus, autorius, visus laikraščio skaitytojus jubiliejaus proga, linkime, kad jis ir ateityje būtų mėgstamas ir laukiamas svečias kiekvienoje totorių šeimoje, visų, kas domisi šios savitos ir įdomios bendruomenės gyvenimu.

**Mūsų
laikraščiu -
10 metų!**

Galimas SITDYKOVAS

Laikraščio
„Lietuvos totoriai“
vyr. redaktorius

1995 metų sausio 18 dieną pirmą kartą į skaitytojų rankas pateko laikraštis „Lietuvos totoriai“, kuris buvo išleistas 1000 egzempliorių tiražu lietuvių ir rusų kalbomis.

Pirmasis mėnraščio „Lietuvos totoriai“ numeris buvo išspausdintas Šalčininkų krašto laikraščio „Šalčia“ spaustuvelyje. Tą patį vakarą erdviame šio leidinio vyriausiosios redaktorės Jadvygos Čeplikienės kabinete įvyko mėnraščio „Lietuvos totoriai“ prezentacija. Renginyje dalyvavo Adas Jakubauskas, Motiejus Abunevičius, rajono viešųjų organizacijų atstovai, „Šalčios“ darbuotojai.

Mėnraščio redakciją su pirmuoju numeriu pasveikino Tautinių mažumų ir regioninių problemų departamento direktoriaus pavaduotojas Severinas Vaitiekus.

Tai pirmasis per visą Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės totorių istoriją laikraštis lietuvių kalba. Iki 1995 metų Lietuvos totorių leidiniai išėdavo tik lenkų ir rusų kalbomis Lenkijoje ir Baltarusijoje.

Istoriškai taip susiklostė, kad tarpukariu, kai Vilniaus kraštas buvo Lenkijos sudėtyje, Vilniuje susitelkusi totorių inteligentija pradėjo leisti totorių spaudą lenkų kalba, vienas iš leidinių buvo „Totorių metraštis“. Totoriai, gyvenę laikinojoje Lietuvos sostinėje Kaune, 1933 metais pastatė mečetę, kuri ir dabar yra vienintelė mūrinė mečetė Baltijos šalyse, tačiau jie nesugebėjo leisti laikraščio, nes, ko gero, nebuvo žmonių, galinčių tuo užsiimti.

„Perestroikos“ metais ir vėliau, atkūrus nepriklausomą Lietuvos valstybę, susidarė palankios sąlygos tautinių mažumų organizacijų veiklai. Lietuvos totoriai palaikė nepriklausomos valstybės atkūrimą. 1989 metų rudenį įsikūrė Lietuvos totorių kultūros draugija, kuriai

(Nukelta į 2-a psl.)

Mūsų laikraščiu - 10 metų!

(Atkelta iš 1-o psl.)

vadovavo Mensaidas Bairaševskis. Vienu iš svarbiausių draugijos veiklos tikslų tapo spaudos organo sukūrimas.

Tam tikslui buvo sudaryta komisija. Tačiau dėl patirties stokos ir finansinių sunkumų laikraščio leidimo reikalai buvo atidėliojami. 1994 metų rugpjūtį Lietuvos totorių bendruomenės (toks buvo naujas reorganizuotos totorių kultūros draugijos pavadinimas) pirmininku buvo išrinktas Kauno Technologijos universiteto docentas, technikos mokslų daktaras Romualdas Makaveckas. Sužinojęs, kad aš esu laikraščio „Šalčia“ korespondentas, jis man pasiūlė leisti laikraštį. Aš nedvejodamas sutikau.

Nuo ko gi mes pradėjome?

Pirmiausia reikėjo sugalvoti leidiniui pavadinimą. Svarstant šį klausimą 1994 metų rugsėjį buvo priimtas R. Makavecko pasiūlymas pavadinti laikraštį „Lietuvos totoriai“. Mėnraščio vyriausiuoju redaktoriumi paskirtas Galimas Sitydkovas, sudaryta redaktorių kolegija, kurios nariais tapo Mensaidas Bairaševskis, Motiejus Abunevičius, Farida Dzenajevičienė.

Šiuo periodu paastrėjo prieštaravimai tarp bendruomenės lyderių. Dėl to susikūrė savarankiška Vilniaus krašto totorių bendruomenė. Kauno ir Alytaus apskričių totoriai susivienijo į Lietuvos totorių bendruomenių sąjungą. Vilniaus totorių bendruomenės vadovai atsisakė jungtis į bendrą sąjungą.

Galima buvo abejingai stebėti atsiradusius nesutarimus ir nuleisti rankas bei visą atsakomybę suversti redaktorių kolegijai, tačiau noras padaryti naudingą bendruomenei darbą padėjo įveikti sunkumus. 1994 metų spalio mėnesį kartu su Romualdu Makavecku kreipėmės į Teisingumo ministeriją, prašydami užregistruoti laikraštį „Lietuvos totoriai“ trimis kalbomis - lietuvių, rusų bei lenkų. Netrukus gavome registracijos pažymėjimą, kurio numeris buvo 238. Po kelių mėnesių prie laikraščio steigėjų prisijungė Adas Jakubauskas, aktyviai dalyvavęs leidžiant pirmus penkis laikraščio numerius, išspausdintus Šalčininkuose.

Tuo laikotarpiu lietuvių kalba leidžiamo laikraščio redaktorės pareigas ėjo Rimantė Jurgienė, rusų kalba leidžiamo laikraščio - Ana Krikščiūnienė, atsakingosios sekretorės - Vanda Kerienė. Visos jos dirbo „Šalčioje“.

Penktąjį laikraščio numerį išleidome lietuvių, rusų bei lenkų (redaktorė - Jolanta Bogdzevič) kalbomis 1500 egzempliorių tiražu. Laikraštis trimis kalbomis - tai optimalus variantas, kurio mes turėtume siekti. Jei šį sumanymą pavyktų

įgyvendinti, mėnraštis „Lietuvos totoriai“ taptų leidiniu, jungiančiu visus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės totorius, šiuo metu gyvenančius Lietuvoje, Lenkijoje ir Baltarusijoje.

Mūsų laikraštis nuo pat pradžių siekė suvienyti Lietuvos totorius, atsižvelgti į po karo atvykusių totorių interesus.

Pagrindinė laikraščio tema buvo ir išlieka bendruomenės gyvenimo faktų ir problemų pateikimas, Lietuvos totorių istorijos apžvalga, tautos istorinių šaknų paieškos, rašinių religine tema skelbimas, informacija apie tautiečių gyvenimą ir tradicijas Lenkijoje, Baltarusijoje, Tatarstane, Kryme ir kitose šalyse.

Prabėgo 10 metų - pirmoji svarbi riba laikraščio istorijoje.

Tiesa, 2000 metų sausį mes informavome skaitytojus apie laikraščio penkmetį, tačiau šią sukaktį paminėjome kukliai. Per penkerius metus išleidome 28 laikraščio numerius. Per kitus penkerius metus buvo išleisti dar 56 laikraščio numeriai, tai yra dvigubai daugiau nei prieš tai. Savaime suprantama, jog antrasis penkmetis buvo daug sėkmingesnis. Be jokios abejonės, visa tai vyko mūsų profesionalumo, patirties, užsispyrimo, autorių kolektyvo ir, žinoma, padidėjusio finansavimo dėka.

Praėjusiais 2004 metais redakcija nusprendė padvigubinti laikraščio apimtį, atkurti rusišką jo variantą. Ateityje numatoma atkurti ir laikraštį lenkų kalba. Leidinio steigėjai ir redakcija mano, kad nuostatos, idėtos į laikraščio kūrimą, yra teisingos, perspektyvios.

Mūsų darbo rezultatus, siekiant užsibręžto tikslo, parodo nuoširdus noras leisti laikraštį, atspindėti jame garbingą totorių tautos istoriją ir šiandieninį jos gyvenimą, išsaugoti nacionalines tradicijas, kultūrą, religiją - islamą.

Bet kurio darbo sėkmė dažniausiai nulemiama žmonių, o ne susiklosčiusių išorinių aplinkybių. Apie vieno iš laikraščio įkūrėjų ir vieno iš aktyviausių autorių dr. Romualdo Makavecko vaidmenį jau rašiau. Norėčiau pažymėti dr. Jono Ridzvanavičiaus indėlį į mūsų laikraštį. Jis atiduoda nemažai fizinių, dvasinių ir intelektualių pastangų maketuodamas laikraštį, stengiasi maksimaliai išlaikyti tekstų autentiškumą, įdėti į jį iliustracijų. Be to, jis pats yra daugelio aktualių publikacijų autorius. Būdamas Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininku (1998 - 2003 m.), gerbiamas Jonas Ridzvanavičius dėjo daug pastangų ieškodamas laikraščiu finansavimo.

Humanitarinių mokslų daktaras Adas Jakubauskas, Lietuvos totorių bendruo-

menių sąjungos pirmininku išrinktas prieš dvejus metus, stengiasi palaikyti pasiektą laikraščio lygį, rūpinasi jo kokybės bei finansavimo gerinimu.

2004 metais mūsų leidinį parėmė verslininkai Danielius Makulavičius ir Alijus Aleksandrovičius, be kurių pagalbos būtų buvę sunku išleisti visus dvylika jo numerių. Beje, Alijus Aleksandrovičius labai aktyviai įsitraukė ir į Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos veiklą, burdamas tautiečius.

Pirmame laikraščio „Lietuvos totoriai“ numeryje buvo publikuotas interviu su R. Makavecku, kuriame jis pabrėžė: „Mūsų tikslas: kad Lietuvos totorių bendruomenė pasiektų naują kokybinį lygį visose srityse“. Galime konstatuoti, kad vienas tikslas - leisti laikraštį - jau pasiektas. Dar vienas - visus Lietuvos totorius sujungti į vieną sąjungą - taip pat vykdomas. 2004 metų lapkričio mėnesį įkurta Vilniaus apskrities totorių bendruomenė, tapusi Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos dalimi (pirmininkė - humanitarinių mokslų daktarė, Vilniaus universiteto docentė Galina Aleksandrovič - Miškinienė).

Dešimt metų - tai ne taip daug, bet ne taip ir mažai. Per tą laiką mūsų darbe buvo ir pakilimų, ir nuopolių. Bet be to negali apsieiti nė vienas rimtas darbas. Mėnraštis „Lietuvos totoriai“ pergyveno tris sudėtingus etapus, tačiau garbingai atsitiesė ir nugalėjo sunkumus. O tai ir yra svarbiausia.

Galima analizuoti įvairius mūsų darbo aspektus, tačiau laikraštis kalba pats už save. Jis jūsų rankose. Jūs galite jį skaityti, kritikuoti, galite ir girti (niekas nėra nusistatęs prieš šerą žodį)

Brangūs skaitytojai, prašome aktyviau rašyti mūsų mėnraščiu apie savo gyvenimą, problemas, savo šeimų istorijas ir tradicijas. Tik jūsų laišakai, straipsniai, atsiliepimai, pasiūlymai gali padaryti leidinį įdomesnį, įvairesnį. Laikraštis „Lietuvos totoriai“ - tai mūsų bendras reikalas, mūsų kolektyvinis portretas. Nuo jūsų visų be išimties priklauso, koks jis bus. Nuoširdžiai dėkojame visiems savo autoriams, skaitytojams už dėmesį laikraščiu. Mes visada buvome ir būsimės kartu.

Baigdamas straipsnį pacituosiu kelias eilutes iš Severino Vaitiekiaus sveikinimo pirmojo mėnraščio numerio išleidimo proga. Jis rašė: „...po keleto metų Lietuvos totoriai švęs 600 metų atsikėlimo gyventi į Lietuvą jubiliejų. Šis laikraštis, manau, yra vienas iš praktinių žingsnių ir ta linkme ...“. Po dvejų metų minėsime 610 mūsų protėvių apsigyvenimo LDK metines. Tikimės, kad ši sukaktis bus taip pat išsamiai atspindėta laikraščio „Lietuvos totoriai“ puslapiuose.

Kurban bairamo šventė Lietuvoje

Fajaz FAIZOV

Soka Leisan ir Airatas Chametovai.

2005 metų sausio 22 dieną susirinkę į Kurban bairamo šventę, Lietuvos totoriai nekantriai laukė atvykstančios jų mylimos dainininkės iš Kazanės Veneros Ganijevojės. Tatarstano Respublikos ir Rusijos Federacijos liaudies artistė, M.Džalilio totorių operos ir baleto teatro solistė nevertė žiūrovų ilgai laukti ir atvežė įvairią totorišką ir rusišką dainų, romansų ir operos arijų repertuarą. Kartu su ja atvyko puikūs šokėjai, Tatarstano Respublikos liaudies artistai, tarptautinių konkursų laureatai Leisan ir Airatas Chametovai.

Į Kurban bairamo šventę suvažiavo penkių šalies totorių bendruomenių atstovai: Alytaus (pirmininkas Ipolitas Makulavičius), Kauno (pirmininkas ir imamas Romas Jakubauskas), Klaipėdos (vadovas Fliuras Šaripovas), Visagino (vadovė Zilia Karimova), Panevėžio (vadovas Islamas Bogatovas), taip pat vilniečiai, Nemėžio bei Keturiasdešimt totorių kaimų gyventojai. Į šventę atvyko ir kitų musulmoniškų tautų atstovai: arabai studentai iš Libano, uzbekai, turkai, Lietuvos mokyklose besimokantys našlaičiai čečėnai.

Vakarą sudarė dvi dalys, kurias vedė Kauno mečetės imamas Romas Jakubauskas ir Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininkas, humanitarinių mokslų daktaras Adas Jakubauskas.

Šventė prasidėjo šventojų Korano ištrauka, kurią skaitė arabas studentas, ir Romo Jakubausko sveikinimu. Žiūrovų susidomėjimą sukėlė filmas apie hadžą Mekoję ir videofilmas apie Kurban bairamo šventę Raižiuose. Abu juos komentavo imamas Romas Jakubauskas.

Vėliau vyko trumpas saviveiklininkų koncertas. Jaunasis Damyras Nugmanovas puikiai atliko populiarią totorišką dainą „Berlegen“, vaikai iš Raižių kaimo rodė sceną iš legendinio daugelio tiurkų tautų personažo Chodžos Nasretidino istorijos, jaunuoliai iš Čečėnijos dainavo ir šoko. Taip pat skambėjo arabiškos ir turkiškos dainos.

Laikraščio „Lietuvos totoriai“ dešimtmečio proga aktyviausi totorių bendruomenės nariai buvo apdovanoti Garbės raštais ir prisiminimo dovanėlėmis. Apdovanojimus gavo totorių žurnalistikos patriarchas, Lietuvos totorių bendruomenės garbės pirmininkas Mensaidas Bairaševskis, mokslų daktarai Kauno technologijos universiteto docentai Ro-

mualdas Makaveckas ir Jonas Ridzvanavičius, Alytaus totorių bendruomenės pirmininkas Ipolitas Makulavičius, Visagino totorių bendruomenės pirmininkė Zilia Karimova, humanitarinių mokslų daktarė, Vilniaus universiteto docentė Galina Miškinienė, 2004 metų gruodį išrinkta vadovauti Vilniaus apskrities totorių bendruomenei, vienas iš aktyviausių bendruomenės narių Alijus Aleksandrovičius, seserys Inesa ir Nelly Mažitovos. Apdovanotas ir vyriausiasis laikraščio redaktorius, filosofijos mokslų kandidatas Galimas Sitdykovas bei korespondentė Marytė Milkamanavičienė.

Renginyje dalyvavo garbingi svečiai – Vilniaus apskrities viršininkas Gintaras Gibas, Lietuvos Respublikos Seimo narys Vladimiras Volčioakas, Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos vyriausybės atstovai, Turkijos ambasados Lietuvoje darbuotojai, Vilniaus inteligentai.

Antroji vakaro dalis buvo skirta meno meistrų iš Tatarstano – žymios dainininkės, Tatarstano Respublikos Valstybinės Gabdulos Tukajaus vardo premijos laureatės, Kazanės meno ir kultūros akademijos profesorės Veneros Ganijevojės bei šokėjų Leisan ir Airato Chametovų pasirodymams. Totorių vokalo primadona pradėjo pasirodymą jausmingu romansu „Sijumbike“ (muzika R.Achijarovos, žodžiai R. Valijevo). Vėliau buvo atliekamos dainos „Tui kulmege“ („Vestuvinė suknelė“), „Kar juganda“ („Kuomet snigo“), kitos totoriškos dainos, tarp jų ir liaudies, taip pat romansai. Pertraukose tarp dainų žiūrovus džiugino šeimininio dueto atliekami įvairūs totoriški šokiai: tautiniai, humoristiniai, kaimiški ir t.t. Artistų pasisekimas buvo stulbinantis – jie buvo apipilti gėlėmis, skambėjo kvietimai pakartoti, sužavėtų žiūrovų atsiliepimai ir padėkos... Buvęs karo lakūnas, vienas iš totorių bendruomenės aktyvistų Islamas Bogatovas pakilo ant scenos ir susijaudinęs perskaitė savo kūrybos

Dainuoja ižymioji Venera Ganijeva.

eilėraščių, kurią jis skyrė „totorių lakštingalai“ – „sandugač“ Venerai Ganijevai. Daugelis vyrų panorą sušokti totorišką valsą su žavia dainininke. Na, o prieš pat koncerto pabaigą, visiems sėdintiems ir stovintiems (ne visiems užteko vietos Lenkų kultūros namų salėje) buvo išdalinti neoficialaus totorių himno „Tugan tel“ („Gimtoji kalba“) žodžiai, išspausdinti kirilicos ir lotynų rašmenimis. Kartu su artistais visa salė atsistojo ir atliko šią dainą.

Per pertrauką atlikėjai, žiūrovai bei svečiai (o jų susirinko apie 700) galėjo paskanauti plovo, pagaminto uzbeko virėjo iš Kauno Fachritidino akos, ir kitokių patiekalų. Vaisių užteko visiems.

Į bairamą atvyko ir svečių delegacija iš Lenkijos, vadovaujama Leono Mirzos Naimano Kričinskio Lenkijos totorių kultūros centro direktoriaus Ježio Šahunevičiaus, kuris naudodamasis proga išreiškė savo susižavėjimą artistų meistriškumu ir pakvietė juos gastroliuoti į Lenkiją.

O nepakartojamoji Venera Ganijeva Lietuvos totorių bendruomenei įteikė kepuraičių, kurias pagamino geriausi totorių meistrai, knygų, audiokasėčių su totorių kalbos pamokų įrašais ir muzika, taip pat tradicinį „čak-čak“ – mėgstamą totorių skanėstą.

Renginio dalyviai salėje. Pirmoje eilėje - mūsų svečiai iš Lenkijos.

Totorių kultūros šventė „Sandugač“ Klaipėdoje

Lilija ALIMOVA

Totorių bendruomenės „Nur“ sekretorė

2004 metų liepos mėnesį Klaipėdoje susitiko du totoriai – Fliuras Šaripovas ir Robertas Jančiukas, kurie nusprendė įkurti šio miesto totorių bendruomenę. Rugsėjo 4 dieną buvo oficialiai įkurta Klaipėdos totorių bendruomenė „Nur“, vadovaujama Fliuro Šaripovo.

Pradžioje joje buvo tik 7 nariai, tačiau vėliau jų skaičius padidėjo iki 40. Neoficialiais duomenimis Klaipėdoje iš viso gyvena apie 250 totorių. Susijungę į bendruomenę žmonės yra įvairaus amžiaus bei profesijų, tačiau svarbiausia juos vienijanti jėga yra bendra kultūra, tautybė, tradicijos, kalba, meilė istorinei Tėvynei.

Tokia buvo šventės „Sandugač“, vykusios 2005 metų sausio 8 dieną Gorkio vidurinės mokyklos aktų salėje, priešistorė. Šventę parėmė Klaipėdos miesto savivaldybė ir Rusijos Federacijos Generalinis konsulas. Tai buvo pirmą kartą Klaipėdoje gyvenančių totorių tokio pobūdžio tautinė šventė. Renginyje dalyvavo vicekonsulas Kirilas Tiliabajevs, Klaipėdos miesto vicemerė Audra Daujotienė, Klaipėdos tautinių bendrijų tarybos pirmininko pavaduotojas Ričardas Začėckis, kitų miesto tautinių bendrijų pirmininkai, Gorkio vidurinės mokyklos direktorius Michailas Barvionovas. Į „Sandugač“ šventę atvyko Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Visagino totorių bendrijų pirmininkai, Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininkas humanitarinių mokslų daktaras Adas Jakubauskas. Taip pat iš Rygos atvyko svečių delegacija, kuriai vadovavo totorių – baškių kultūros

Dainuoja mūsų viltis Ildaras Galikovas.

centro pirmininkas, Pasaulinio totorių kongreso narys Zufaras Zainulinas. Renginys buvo skirtas Kazanės tūkstančio metų jubiliejui – šis įvykis svarbus ne tik Tatarstanui, bet ir visiems totoriams, likimo išmėtytiems po visą pasaulį.

Prieš renginio pradžią Kauno mečetės imamas Romas Jakubauskas palaimino bendriją, perskaitydamas ajatą iš Šv.Korano. Klaipėdos totorių bendruomenės pirmininkas F.Šaripovas ir renginio vedėja Ramzija Bartkuvienė pasveikino visus susirinkusius totorių ir rusų kalbomis, vėliau žodis buvo suteiktas oficialiems renginio svečiams. Jų šilti žodžiai bei palinkėjimai žiūrovams ir festivalio dalyviams šutikti gausiais plojimais. Šventę prasidėjo kerinčiais Gabdulos Tukajaus „Tugan tel“ garsais – visų „Sibelgen tatar“ – totorių, gyvenančių toli nuo istorinės tėvynės, himnu. Didžioji koncerto dalis vyko rusų kalba, nes jame

Ansamblio „Miras“ vyrija pasiruošusi eiti į sceną.

dalyvavo ir kitų tautybių atstovai. Festivalio tikslas buvo supažindinti su totorių tautinėmis, kultūrinėmis tradicijomis ne tik totorius, bet ir kitų tautinių bendrijų atstovus, gyvenančius Klaipėdos mieste. Kuriant integruotą bendruomenę neuztenka išmanyti tik savo tautos tradicijas – būtina susipažinti ir su kitų tautų, gyvenančių šalia mūsų, kurioms Lietuva taip pat tapo antraisiais namais, kultūrinėmis tradicijomis.

Visagino totorių bendrijos pirmininkės Zilios Karimovos ir meno vadovės Lilijos Musinos dėka folklorinio ansamblio „Miras“ pasirodymas buvo tikra dovana Klaipėdos totoriams, leido jiems vėl pasinerti į totoriškos muzikos lobyną, gimtosios kalbos dainingumą, prisiminti jaunystę, kai šias dainas jiems dainavo tėvai, ir tuo numalšinti širdies ilgesį.

Ansamblio dalyviai dar kartą pademonstravo, kad tik nuo atskirų žmonių noro priklauso tautinio palikimo išsaugojimas, nes kalbos ir kultūros puoselėjimas yra totorių tautos tradicija.

Tą vakarą žiūrovams pavyko išgirsti tradicines tautines dainas, taip pat susipažinti su šiuolaikinių totorių kompozitorių kūriniais. Asija Šafigulina fortepijonu paskambino Chasibo Žiganovo pjesės „Dvylika mėnesių“ ištrauką. Tai puikus klasikinės muzikos pavyzdys, kuriame aiškiai pastebima liaudies muzikos įtaka. Tautinės dainos, atliekamos pritariant tradicijai, atskleidžia visą totoriškos muzikos melodingumą, priverčia pajusti tautinės muzikos grožį bei kultū-

rinio palikimo turtingumą.

„Miras“ ansamblio repertuaras – ne tik vokaliniai pasirodymai, bet ir vaidybiniai spektakliai, demonstruojantys įvairias totorių buities sferas. Puikus to pavyzdys – humoristinė scena, vaizduojanti gyvenimą kaime, nepakartojamai perteikianti totorių kalbos koloritą. Lilija Musina pademonstravomeisteriškumą grodama tautiniais instrumentais – kubyzu ir mandolina.

Pasibaigus pasirodymams scenoje, kitas šventės etapas buvo vakaronė su tradiciniais totoriškais patiekalais, pagamintais bendruomenės narių. Jos metu šventės dalyviai susipažino, bendravo prie arbatos puodelio, vaišinosi puikiais patiekalais. Totorių nacionalinė virtuvė, kaip ir dainos ar taikomasis menas, yra neatsiejama tautos gyvenimo bei jos kultūros dalis. Vėliau totorių bendrijų atstovams buvo surengta neoficiali konferencija, kurioje buvo svarstomi Baltijos valstybių totorių gyvenimo klausimai, bendradarbiavimo galimybės, jo plėtojimo perspektyvos ateityje, galimybė kartu rengti nacionalines šventes. Juk svarbiausias tikslas – patirties bei kultūros perdavimo kitoms kartoms klausimai.

Pabaigoje norėčiau pasakyti, kad ši šventė patvirtino tai, kad totoriai ir kitų tautybių bei religijų žmonės gali gyventi taikoje ir santarvėje. Municipalinė valdžia tam pritaria ir palaiko neformalius santykius su visų tautybių bendruomenių nariais.

Humoristinė scena, vaizduojanti gyvenimą kaime.

VIENAS IŠ LIETUVOS TOTORIŲ KULTŪROS DRAUGIJOS ĮKŪRĖJŲ

Galina SITDYKOVAS

2004 metų spalio 4 dieną Juozui Janušauskui sukako 80 metų. Iš draugų, bendražygių pirmasis jį su jubiliejumi pasveikino Mensaidas Bairaševskis. O kiti... Kiti vėliau. „Geriau vėliau negu niekada“, – sako liaudies išmintis.

Po skilimo, įvykusio dėl Lietuvos totorių kultūros draugijos reorganizacijos, dalis žmonių atsakė aktyvios visuomeninės veiklos. Tarp jų ir Juozas Janušauskas, kurio vaidmuo įkuriant Kultūros draugiją buvo svarbus.

Mūsų pokalbis įvyko Naujųjų metų išvakarėse Juozo namuose, esančiuose sostinės Justiniškių mikrorajone. Sutuoktiniai Elena ir Juozas Janušauskai kartu gyvena jau 53 metus, o tai taip pat svarbi sukaktis. Elena (mergautinė pavardė - Radlinskaitė) kilusi iš Kaišiadorių rajono Kruonio miestelio. Iki karo ten gyveno tik 8 totorių šeimos. Jos vertėsi daržininkyste, odadirbyste. Su būsimu vyru Elena susipažino 1942 metais Butrimonyse, kur gyveno jos senelė. Draugystė truko 9 metus, per tą laiką vyko karas, vargino sunkūs pokario laikai.

Pirmąjį klausimą uždaviau jubilato žmonai:

- Kodėl pasirinkote būtent Juozą?

- Jis – rimtas vyras.

- Geras atsakymas. Tada, gerbiamas Juozai, prisipažinkite, kodėl Jūs išsirinkote Elena?

- Pažinojau nemažai merginų, tačiau pasirinkau Elena. Meilė nugalėjo. Ji man krito į širdį, sunku pasakyti kodėl. Gal todėl, kad buvo graži ir protinga.

- Juozai, papasakokite apie save daugiau: kur gimėte, dirbote.

- Gimiau Alytaus rajone, Butrimonių apylinkės Vaikutiškių kaime. Mano tėvas Aleksandras buvo Raižių musulmonų parapijos pirmininkas, mama Elzė tvarkė namų ūkį. Tėvas turėjo 70 hektarų žemės. Mokiausi Butrimonių pradinėje mokykloje, dirbau tėvų ūkyje. 1944 metų rugpjūčio mėnesį buvau mobilizuotas. Tarnavau penkiasdešimtojoje divizijoje, vėliau mokiausi karo mokykloje, o 1947 metų vasario mėnesį dėl sveikatos problemų išėjau į atsargą.

1952 metais baigiau Vilniaus žemės ūkio technikumą, įgijau agronomo specialybę. Iki 1954 metų dirbau agronomu viename iš Vilniaus rajono MTS. Baigęs tobulinimosi kursus, keletą metų darbavau si Sveikatos apsaugos ministerijos pagalbiniam ūkyje, po to – 8 metus Vilniaus šiltnamių kombinate ūkio dalies vedėju. Paskutiniaisiais metais prieš pensiją dirbau Vilniaus paukštyne namų valdytoju. Netrukus mane ištko infarktas. Invalidumą gavau ir į pensiją išėjau 1980 metais.

- Atgimimo metais, Jūs,

Elena ir Juozas Janušauskai.

nepaisydamas sveikatos problemų, dalyvavote kuriant Lietuvos totorių kultūros draugiją. Kas skatino Jūsų aktyvumą?

- Turėjau daug laisvo laiko, norėjau kuo daugiau bendrauti su tautiečiais, su kuriais užaugau, turėjau bendrų reikalų. Svarbiausia, mus vienių religija. Taip pat norėjau įnešti savo indėlį į bendruomenės darbą. Visuomeninę veiklą pradėjau kartu su Mensaidu Bairaševskiu. Jis tvarkė dokumentus, o aš savo „Moskvičiumi“ vežiau inventorių, indus, baldus į patalpas Vivilskio gatvėje 3. Vilniaus totorių kultūros centro komendanto pareigas ėjau iki 1998 metų. Po sudėtingos operacijos gavau pirmą invalidumo grupę. Dabar daugiausia laiko praleidžiu namie.

- Sakykite, Elena, ar Jūs pritarėte Juozo siekiams?

- Taip. Tuo metu dirbau „Sajunginės spaudos“ kioske, kaip ir vyras domėjausi politika, visuomeniniu gyvenimu, dalyvavau organizuojant vakarėlius. Tais laikais buvo daug iniciatyvių žmonių. Vilniaus totorių kultūros centre dirbo Farida Korsakienė, dabar ji jį mažai kas eina.

- Kaip manote, kodėl?

Elena: Sunku pasakyti.

Juozas: Veikla sustojo dėl prasto organizavimo, veikia tik mokykla vaikams. Suaugusiems jau 6 metus nėra buvę jokių susirinkimų.

- Tradicinis klausimas: kas kaltas?

Juozas: Valdžia kalta – nieko nedarė.

Elena: Adas Jakubauskas ėmėsi aktyvuoti organizacinį darbą. Ar pavyks jį tęsti?

- Kiek žinau, neseniai įvyko steigiamasis Senjorų klubo susirinkimas Tautinių bendrijų namuose (Raugyklos 25). Ar jums patiko šis renginys?

Elena: Buvo labai geras renginys – pažiūrėjome filmą, išklausėme paskaitą, prie arbatos puodelio aptarėme totorių problemas. Man labai patiko Galina Miškinienė. Ji – Vilniaus universiteto docentė, Vilniaus apskrities totorių bendruomenės pirmininkė, kultūringa, dora moteris, gera organizatorė.

- Kaip Jūs vertinate Vilniaus apskrities totorių bendruomenės susikūrimą?

Juozas: Laikas parodys. Dabar sunku pasakyti, kaip bus. Turėtų būti vieninga organizacija, visi turi dirbti iš-

vien. Dauguma totorių gyvena Vilniuje, o laidoti veža į Raižius. Tačiau bendruomenė – ne kolūkis. Automatu nenuvysi.

- O dabar papasakokite apie vaikus, anūkus...

Juozas: 1953 metais gimė dukra Vilija. 1955 metais – sūnus Romas. Turime tris anūkus ir vieną proanūkį. Romas gyvena viename name su mumis, aukštu žemiau, dirba firmoje „Fuji“, dukra gyvena ir dirba Londone.

- Kartu pragyvenote daug metų, kaip manote, ko reikia, kad santuoka būtų laiminga?

Elena: Geriausiai, kai sutampa charakteriai, ta pati religija. Svarbiausia, kad būtų bendras požiūris į gyvenimą.

Juozas: Matote, anksčiau, prieš karą, visi stengėsi tuoktis su tautiečiais, o dabar vyksta asimiliacija. Dėl to kalta gyvenamoji vieta – didelis miestas. Čia sunku sutikti tautiečių.

Elena: Reikia burti žmones – dabar tam atsirado galimybė, reikia daugiau bendrauti, stengtis susipažinti vieniems su kitais.

Juozas: Daugelio Vilniaus totorių mes nepažįstame.

- Ko galėtumėte palinkėti mūsų skaitytojams?

Juozas: Norėčiau visus pasveikinti su Kurban Bairamu, palinkėti vienybės, daugiau bendrauti tarpusavyje, neužmiršti tradicijų, jauniems – mokytis religijos, vyresniajai kartai – sveikatos.

Elena: Linkiu visiems sveikatos ir daugiau susitikimų.

- Dėkoju Jums už pokalbį. Stiprios sveikatos, geros nuotaikos!

Dovydui Ščensnavičiui - 90

Romualdas MAKAVECKAS

Man gali trūkti epitetų ir pagyrimų Dovydo Ščensnavičiaus charakteristikai. Susipažinau su juo 1954 metais, kuomet jį iš Naugarduko (Baltarusija) paviešėti į Kauną atvežė ponis Aiša Achmerova-Chaleckaitė. Pati Aiša, senojo (iki 1919 m.) Vilniaus imamo Juzefo Chalecko jauniausioji dukra, tuo metu su sūnumi gyveno savo gimtajame Vilniuje. Kaune - gyveno jos vienos iš vyresniųjų seserų - Korsakienės dukra ponis Felicija Bazaraušienė. Pas ją ir atvažiavo Aiša Achmerova su Dovydu pasisvečiuoti. Ponia Bazaraušienė jau gerą dešimtį metų - buvo našlė, turėjo tris suaugusius vaikus - dukras Tamarą ir Eleną bei sūnų Leoną. Ponas Dovydas buvo laisvas. Tokioje situacijoje susidarė galimybės atsiskleisti jų abiejų jausmams, kas neilgai trukus ir įvyko. Juodu susituokė, ir jis persikėlė gyventi į Kauną. Šiandieną tokios vedybos vyksta nuolat ir nieko nestebina. Tais jau senokai atmintin nuėjusiais 1954 metais tokios vedybos Kauno totoriams sukėlė šokią tokią nuostabą. Juk jaunikis apie dešimt metų buvo jaunesnis už nuotaką. Nemaža mūsų tautiečių dalis nepatikėjo, kad tokios vedybos gali būti patvarios. Tačiau gyvenimas parodė kitką. Juodu ilgai, daugiau kaip 40 metų, pragyveno kartu, tarpusavyje nepaprastai sutardami ir palaikydami vienas kitą, iki pat jos mirties.

Dovydas gimė tipiškoje Baltarusijos totorių šeimoje šalia Naugarduko, netoli gra-

žaus Svitiazio ežero. Baigė Naugarduke gimnaziją lenkų kalba (tarpukaryje Vakarų Baltarusija priklausė Lenkijai), po to ir kariūnų mokyklą. Savo karjerą pradėjo kaip karininkas Lenkijos Respublikos kariuomenėje, svajojo tarnauti Vilniaus 13-me totorių-ulonų eskadrone, kur karo tarnybą atliko dauguma Lenkijos totoriškojo jaunimo. Deja, Dovydui dar nesukakus 25 metų, Vakarų Baltarusija buvo prijungta prie Tarybų Sąjungos, ir jis su kariuomene atsidūrė Lenkijoje. 1939 m. rugsėjo 1 d. hitlerinė Vokietija užpuolė jauną Lenkijos valstybę, prasidėjo II pasaulinis karas. Pirmasis to karo etapas truko neilgai, Lenkija karą pralaimėjo, ir Dovydas demobilizavosi. Vokiečių okupacijos metais jis slapstėsi, bijojo, kad nebūtų per Reicho darbo tarnybą rekrutuotas priverstiniam darbams. Po to, kai Naugardukas buvo prijungtas prie Tarybų Sąjungos, atsirado kita baimė, kad Tarybų valdžia jo, kaip Lenkijos ekskarininko, neišvežtų į Sibirą, kad jo neištiktų Katynės ir Mednoje stovyklose buvusių Lenkijos karininkų likimas. Žodžiu, Dovydas patyrė visus to laikotarpio „malonumus“. Per juos jis liko nevežęs, nors susitikinėjo su Mira Smajkevičiūte, žinomo Naugarduko totoriaus, arklių ir visų rūšių gyvūnų pirklio Jokūbo Smajkevičiaus seserim. Tuoj po karo Smajkevičių šeima persikėlė gyventi į Lenkiją. Nesulaukusi Dovydo Mira ištekėjo už girininko, persi-

kėlė į Vroclavą ir ten gyveno iki mirties. Vroclave gyvena pusiau totoriška Miros šeima, su kuria man teko susitikti. Po nepavykusios jaunystės meilės istorijos Dovydas gana ilgai buvo viengungis, kol susitiko su Felicija Bazaraušiene.

Atsidūręs Kaune jis nemokėjo kalbėti lietuviškai ir neturėjo jokios civilinės specialybės. Įstojo dirbti į naujai besikuriančios Kauno radijo gamyklos 5 cechą frezuotojo mokiniu. Reikia pasakyti, kad dėl savo įgimtų gabumų jis labai greitai tapo aukščiausios kategorijos frezuotoju ir netrukus neblogai išmoko lietuvių kalbą, nors iki šiol kalba su charakteringu akcentu. Dovydas nuėjo visą gamyklos kelią - nuo įkūrimo iki likvidavimo 1990 metais. Iš tos gamyklos jis išėjo į pensiją.

Apie 1970 metus juodu su žmona pardavė savo lūšnelę Jankaus gatvėje, atsiskaitė su jos vaikais ir už likusias lėšas pasistatė kooperatinį butą Kaune, Baranausko gatvėje.

Pagrindinis jo hobis buvo šachmatai. Tuo metu aš vaikščiojau į šachmatų klubą Kaune ir žaidžiau įvairiose klubinėse varžybose. Dovydas praktiškai visada stovėdavo už mano nugaros ir kitą dieną, jau mūsų namuose, su manim aptardavo visas vakarykštės mano partijos peripetijas. Be to, mūsų namuose nuolat vyko vietinės šachmatų batalijos tarp mano tėvo, Jono Žalnerausko (Elenos Janušauskaitės vyro) ir Dovydo. Šios batalijos buvo gan gyvos, nuo jų skambėjo visas mūsų medinis namas Višinskio gatvėje. Mano tėvas ir J. Žalnerauskas buvo nesutaikomi priešininkai, ir kiekvienas atkakliai gynė savo tiesą. Juodu abu žaidė gan greitai, tačiau darė nemažai klaidų. Kitokio charakterio buvo Dovydas. Jis mėgo išigilinti į šachmatų poziciją, kiek galima ją išanalizuoti ir, aišku, abu savo priešininkus aplošinėjo. Be to, anodu neišlaikydavo jo lėto ir ilgo galvojimo ir todėl, aišku, darė dar daugiau klaidų. Visa tai

Dovydas Ščensnavičius

buvo labai įdomu stebėti psichologiniu požiūriu.

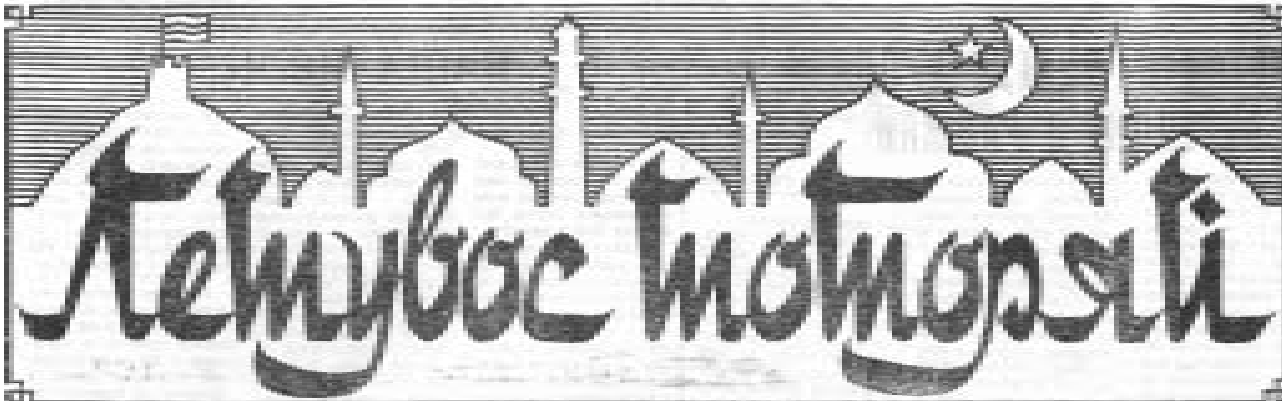
Dovydas labai palankiai sutiko nepriklausomybės atstatymo procesą ir gana aktyviai dalyvavo Kauno mečetės atgavimo ir remonto darbuose. Jis moka skaityti Koraną ir moka visas musulmoniškas maldas. Dovydas visais laikais jautė nostalgiją savo gimtajai Vakarų Baltarusijai, dažnai važiuodavo lankyti Ivijoje gyvenančio savo sesers sūnaus Jokūbo Aleksandravičiaus ir, manau, dabar labai skaudžiai išgyvena sienos atsiradimą tarp Lietuvos ir Baltarusijos.

Dar Sąjūdžio laikais nuo širdies smūgio mirė Leonas Bazarauškas, Felicijos sūnus. Abi jos dukros jau senokai persikėlė gyventi į Vilnių. Norėdama gyventi šalia dukrų, į Vilnių panorą persikelti ir mama. Todėl apie 1993 metus Dovydas ir Felicija Ščensnavičiai pakeitė savo butą Kaune į butą Vilniuje, Šeškinėje, Paberžės gatvėje. Paskutiniaisiais savo gyvenimo metais ponis Felicija apako, nors jos atmintis buvo labai gera. Tuo man teko įsitikinti lankant juos. 2000 metais ji mirė, palaidota Raižiuose. Dabar Dovydas gyvena vienas, nors retsykiais jį lanko abi ponios Bazaraušienės dukros.

Labai norisi, kad šis nuostabus, šviesus žmogus gyventų nors iki 100 metų, kad jis būtų sveikas ir, svarbiausia, laimingas.

Dovydas Ščensnavičius su žmona Felicija ir anūkais (Liusės, Tamaros ir Leono vaikais).

Праздник татарской культуры «Сандугач»

Лилия АЛИМОВА

Секретарь татарской общины «Нур»

Клайпеда, июль 2004 года.
Встретились три татары - Флор Шарипов, Роберт Янчук и Илфир Гибадуллин - и решили организовать татарскую общину. 4 августа официально образовалась татарская община «Нур» города Клайпеда под председательством Флора Шарипова. Первоначально у истоков общины стояло 7 человек. Затем количество участников организации увеличилось до 40 человек. Известно, что в Клайпедо проживает около 250 татар. Это - наше будущее пополнение. В общину приходят люди различных возрастов и профессий, но главное, что их объединяет - общее стремление лучше узнать и сохранить татарскую национальную культуру, традиции, язык, любовь к исторической Родине.

Такова предыстория праздника татарской культуры «Сандугач» (Соловей), который состоялся 8 января 2005 года в актовом зале средней школы имени Максима Горького при поддержке Генерального консульства Российской Федерации, посвященного 1000-летию Казани - грандиозного события не

Ф. Шарипов принимает знамя Татарстана от лидера татар Латвии З. Зайнуллина.

только для Татарстана, но и для всех татар, судьба которых разбросала по всему миру.

Праздник такого масштаба для татар, проживающих в Клайпедо, проводился впервые. На это мероприятие были приглашены и с почтением приняли участие вице-консул Генерального консульства Российской Федерации Кирилл Тиябаев, вице-мэр города Клайпеда Аудра Дауэте, заместитель председателя совета национальных общин города Клайпеда Ричардас Зажекис, председатели других национальных общин города, директор школы имени М. Горького.

(Окончание на 8 стр.)

Общий вид зала во время мероприятия.

Курбан Байрам в Литве

Фаяз ФАИЗОВ

22 января 2005 года собравшиеся на Курбан Байрам литовские татары с нетерпением ждали приезда горячо любимой ими артистки из Казани Венеры Ганиевой. народная артистка Республики Татарстан и Российской Федерации, солистка Татарского театра оперы и балета им. М. Джалыла не заставила себя долго ждать и привезла с собой разнообразный, насыщенный репертуар татарских и русских песен, романсов, арий из опер. Вместе с ней приехали и замечательные танцоры, народные артисты Республики Татарстан, лауреаты международных конкурсов Лейсан и Айрат Хаметовы.

На байрам собрались представители пяти татарских общин страны - городов Алитуса (руководитель Иполитас Макулавичюс), Каунаса (руководитель и имам Ромас Якубаускас), Клайпеды (руководитель Флор Шарипов), Висагинаса (руководитель Зия Каримова), Паневежиса (руководитель Ислам Богатов), а также жители Вильнюса и татарских деревень Сорок Татар и Немежис. Кроме того, на праздник пришли и представители некоторых других мусульманских народов, студенты - арабы из Ливана, узбеки, турки, учащиеся в Каунасской средней школе им. А. Пушкина чеченские дети - сироты.

Вечер состоял из двух отделений, его ведущими были имам Каунасской мечети Ромас Якубаускас и председатель Союза общин татар

Литвы, доктор гуманитарных наук Адам Якубаускас.

Праздник открылся чтением отрывка из священного Корана в исполнении одного из арабских студентов и поздравлением имама Р. Якубаускаса. С большим интересом зрители просмотрели два кинофильма, посвященных традиции совершения хаджа и празднования Курбан Байрама. Второй фильм носил любительский характер и был снят в день Курбан Байрама в деревне Райжяй.

Затем состоялся концерт, организованный силами художественной самодеятельности. Юный Дамир Нугманов из города литовских атомщиков Висагинаса проникновенно спел популярную татарскую песню «Берлеген», татарские дети из деревни Райжяй сыграли сценку из удивительных историй легендарного персонажа многих тюркских народов Ходжи Насретдина, чеченские подростки спели свои национальные песни и сплясали зажигательные танцы. Звучали также арабские танцы. *(Окончание на 9 стр.)*

Праздник татарской культуры «Сандугач»

(Окончание, начало на 7 с.)

На праздник «Сандугач» приехали и представители татарских общин Вильнюса, Каунаса, Паневежиса, Висагинаса, председатель союза татарских общин Литвы, доктор гуманитарных наук Адас Якубаускас. Делегация из Риги прибыла во главе с председателем Латвийского татаро-башкирского культурного общества, членом правления Всемирного конгресса татар Зуфаром Зайнуллиным.

В начале праздника председатель татарской общины Каунаса, имам Каунасской мечети Ромас Якубаускас благословил общину, прочитав аят из Корана.

Председатель Клайпедской татарской общины Флюр Шарипов и ведущая Рамзия Барткувене выступили с приветственным словом на татарском и русском языках. Затем слово было предоставлено гостям праздника. Сказанные ими теплые слова и пожелания в адрес организаторов и участников фестиваля, были встречены аплодисментами.

Праздничный концерт открыли чарующие звуки «Туган Тел» Габдуллы Тукая - гимна всех «Сибелгэн татар» - татар, живущих вдали от исторической родины.

Основная часть концерта велась на русском языке, так как в зале были гости разных национальностей.

Главной целью фестиваля было ознакомление участников и гостей, представляющих многонациональную Клайпеду, с народными, культурными традициями татар. Для создания интегрированного общества недостаточно знать культуру только своего народа, необходимо знать и понимать культурные традиции других национальностей, которые живут вместе и для которых Литва стала вторым домом.

Благодаря председателю татарской общины города Висагинас Зиле Каримовой, художественному руководителю Лилии Мусиной, выступление фольклорного ансамбля «Мирас» явилось настоящим подарком для татар Клайпеды и гостей праздника, позволило нам вновь окунуться в мелодичность родной музыки и напевность родной речи, вспомнить годы детства и юности, когда эти песни нам пели отцы и матери, утолить жажду сердца, истосковавшегося по родным местам.

Участники ансамбля еще раз продемонстрировали, что только от желания зависит поддержка связей со

Выступает ансамбль Висагинских татаров "Мирас".

своими корнями, что забывать свою культуру, родной язык - не в традициях татарского народа.

В этот вечер зрителям удалось услышать как традиционные народные песни, так и произведения современных татарских композиторов.

Асия Шафигуллина прекрасно исполнила на фортепьяно отрывок из пьесы Назиба Жиганова «Двенадцать зарисовок» - настоящий образец классической музыки, в которой ярко присутствует народное начало.

Народные песни, исполненные в сопровождении традиционного баяна, в полной мере раскрывают красоту татарской народной музыки, позволяют прочувствовать ее мелодичность,

темперамент и нежность, осознать глубину и богатство культурного и исторического наследия наших предков, которое мы обязаны с честью принять, сохранить и передать молодому поколению.

Мастерское владение народными инструментами - кубызом и мандолиной продемонстрировала Лилия Мусина.

Приятно отметить, что в репертуаре ансамбля «Мирас» не только песенные и инструментальные номера, но также постановочные сцены, демонстрирующие различные стороны быта татар. Ярким примером тому явилась юмористическая сценка из деревенской жизни, неповторимо передавшая колорит татарского языка.

По окончании концерта состоялся фуршет с национальными традиционными блюдами, приготовленными участниками общины.

Фуршет послужил хорошим поводом для знакомства и общения всех участников праздника в непринужденной обстановке, за чашкой чая, вкушая разнообразные угощения. Еще раз можно было убедиться в том, что татарская национальная кухня - это не просто набор блюд и рецептов, где можно показать свои кулинарные способности, а это еще и неотъемлемая часть уклада жизни народа, его культуры, это такое же творческое наследие, как песни или произведения декоративно-прикладного искусства.

Участники конференции - активисты татарской общины Клайпеды с

Для представителей татарских общин была организована небольшая конференция, на которой обсуждались проблемы и различные сферы жизни татар стран Балтии, пути взаимодействия и поддержки друг друга, перспективы

отношений, возможности совместного проведения национальных праздников в будущем, передачи опыта по сохранению самобытной культуры и традиций последующим поколениям.

Праздник "Сандугач" лишний раз показал, что,

проявляя единство и тесное сотрудничество, татарские общины Литвы будут уважаемы в обществе и что люди разных национальностей и религий могут жить в мире и согласии друг с другом. Также вызывают уважение и благодарность под-

держка таких мероприятий со стороны городских муниципальных властей, которые демократично относятся к представителям всех национальных общин города.

НАШ ЕДИНСТВЕННЫЙ "МОРСКОЙ ВОЛК" ЯКУБ ЯКУБОВСКИЙ

В старые времена по национальному признаку, как правило, можно было определить профессию человека. Например, если еврей, значит врач, юрист или музыкант. Естественно, литовские татары, отличаясь по характеру воинственностью, больше всего служили в армии, другая часть занималась земледелием и были ремесленники - мастера по обработке кож. Однако никогда не приходилось слышать о моряках, пока не побывал в Клайпеде в январе этого года.

Клайпеда - город на семи ветрах, морской порт Литвы. И здесь я получил возможность побеседовать с настоящим - в морской форме - капитаном дальнего плавания, единственным "морским волком" - выходцем из литовских татар.

Встреча наша состоялась в средней школе им. Максима Горького - "буревестника революции", в которой община Клайпедских татар организовала фестиваль татарской культуры. Якуб Якубовский за короткое время - минут 20-30 - рассказал мне всю свою жизнь. Спешил он домой, к большой жене, а в школу зашел, чтобы встретиться с земляками, но попался в руки журналисту...

- Родился я в Белоруссии, - начал свой рассказ Якуб Якубовский, - в татарской деревне Муравшизна Гродненской области в крестьянской семье. Мой отец Яхья и мама Айша вырастили пятерых детей.

В 1951 году семья переехала в Вильнюс. В столице Литвы я окончил 17-ю среднюю школу (ныне это школа имени М.Добужинского) в первом выпуске. В прошлом году отмечалось 50-летие школы, на котором побывал, встретился там со своими родственниками, друзьями. Моя племянница Мира Якубовская тоже окончила эту школу, а теперь преподает музыку, ей присвоено звание эксперта. В 1957 году поступил в Клайпедское мореходное училище, окончил в 1960 году и с тех пор хожу в море. С 1965 года - капитан рыболовных судов.

- Помните ли, как назывался Ваш первый корабль?

- Помню, конечно. Я стал капитаном среднего рыболовного траулера (СРТ-338). В экипаже было 23 человека. В 1968 году перешел на большие рыболовные траулера (БМРТ). Экипаж - 85 человек. В последнее время, перед пенсией, работал в Дирекции Клайпедского

порта штурманом на катере по контролю порта "Аудра" (Буря). 2004 году ушел на пенсию.

- На пенсии скучновато, наверное, после многих лет напряженной работы?

- Теперь занимаюсь общественной работой, член Клуба капитанов. Издал два альбома "Морские капитаны Литвы" с фотографиями, краткими описаниями биографий, историй морских судов, на которых они ходили в море. Сейчас готовлю третий - последний уже. Альбомы издать помогают спонсоры: Дирекция Клайпедского морского порта - генеральный директор Сигитас Добилинскас и АО "Лайвите" - генеральный директор Константин Коваль. Его отец и дед капитанами были.

- А у Вас кто-нибудь в роду был моряком?

- Нет, никого. Все крестьяне. В книге "Татажи в давней Жечи Посполитой" в числе первых дворян упоминаются Якубовские. Бабка моя по отцу была богатая, много земли имела. В 1992 году эту книгу я дал Адомасу Асанавичюсу, но он ее мне до сих пор не вернул.

- Что же привело в море?

Сосед, русский парень,

уговорил. Он учился в мореходном училище и так увлеченно рассказывал...

"Езжай, - говорил, - не пожалеешь, моряком станешь". Сам же он уволился после окончания училища, но пример к учебе мне подал...

- Интересная у моряков терминология, например, Вы говорите "хожу в море". Слово пешком можно ходить... разве что по палубе корабля. Кстати, воздушные десантники свои самолеты называют "кораблями". Расскажите, по каким морям и океанам Вам пришлось ходить?

- Обошел весь Атлантический океан, в Тихом океане ходил, мы туда через Панамский канал прошли. У берегов Антарктиды, где острова святого Георгия побывал, на Севере - у Шпицбергена, Новой земли, Гренландии. Побывал во многих странах Африки: Сенегале, Конго (Браззавиль), Анголе, Намибии. В Америке заходили в Канаду, США, в Уругвай, на Кубу. Цель визитов: ремонтные работы, отдых экипажа, заправка, закупка продовольствия.

Почти целый год в Анголе пробыл в 1998-99 году. Выбивал деньги, чтобы экипажу заплатили. Мы тогда под чужим флагом работа-

ли...

- Горючим тоже заправлялись в портах?

- Горючим - в море, с танкеров.

- А пришлось ли побывать в знаменитом Бермудском треугольнике?

- Нет, не приходилось заплывать.

- Вы занимались ловлей и переработкой рыбы...

- Наш флот ловил рыбу, производил на траулерах рыбную муку, рыбий жир, морозил рыбу. Готовую продукцию перегружали на большие транспорта и везли домой. Всего 50 рейсов промысловых совершил. Из 44 лет стажа 18 лет провел в море.

- Какой рейс запомнился больше всего?

- Первый рейс - на учебном курсантском паруснике "Меридиан" по Балтике в 1958 году. Сейчас на этом паруснике, ставшем давно уже символом Клайпеды, ресторан оборудован.

- Сколько времени длится обычно один рейс?

- На средних кораблях - 3 месяца, на больших - полгода.

- Тяжело столько времени на море? Без женщин?

- Тяжело, особенно для (Окончание на 10 стр.)

НАШ ЕДИНСТВЕННЫЙ “МОРСКОЙ ВОЛК” ЯКУБ ЯКУБОВСКИЙ

(Окончание, начало на 9 с.)

капитанов, когда над головой планы висят. Морякам полегче. В свободное время могут в шахматы, шашки поиграть, кино посмотреть, книги, журналы. И женщины были. На больших кораблях - до восьми женщин в экипаже. Обслуживающий персонал: буфетчицы, официантки, повара, врач. И любовь была. Некоторые даже семьи создавали.

- **А бури, шторма не в счет?**

- Все время такая работа, особенно в открытом океане.

- **Такая трудная работа, наверняка, отмечена орденами?**

- Ордена... Медаль “Ветеран труда” получил. Это

самая почетная награда - “за долголетний добросовестный труд”. Что может быть еще важнее? Почетных грамот было много. Я их все в Морской музей отдал.

- **Расскажите об интересных случаях из морской жизни.**

- Вспоминать надо. Всякого было. Имел несчастья от украинских судов с партийными названиями.

В 1969 году в Таллине - “Пионер Украины”. С него начался пожар. Рядом стояло наше судно “Чяпонис”. Сгорело полностью. В 1974 году “Комсомолец Украины” у берегов США ударил в борт БМРТ “Бориса”, а в 1991 году “Большевик Украины” у берегов Аргентины полностью обрезал нашему

кораблю промысловое вооружение.

- **Много ли было моряков-мусульман на Ваших кораблях?**

- Было много азербайджанцев, дагестанцев и других народов, а литовских татар не встречал. Когда работал в Мавритании - мусульманской стране - особенно уважали, если прочтешь молитву из Корана.

- **А в сложных ситуациях, в бурю Вы надеялись на что? На Бога?**

- Надеялся на людей, на себя, на экипаж. Мама говорила, что молится за меня. Она была очень верующей. Я ей Кораны привозил из Марокко, из Сенегала, из Мавритании.

- **Наверное много значит**

и поддержка семьи?

- Семья - это основа. Моя жена, Вера, всегда терпеливо ждала встречи. Болеет сейчас. Дочь, Ильма, закончила Вильнюсский университет, преподает русский язык и литературу. Живет в Клайпеде. Есть внучка Диана - ходит в 3-й класс, музыку любит, поет, из глины лепит. А еще она любит рассматривать коллекции морских ракушек и монет разных стран, которые я собрал за время работы в море.

- **Благодарю Вас за беседу. Дай Бог здоровья Вам и Вашим близким.**

Курбан Байрам в Литве

(Окончание, начало на 7 с.)

ские и турецкие песни. В связи с десятилетием газеты «Летувос тоторай» («Литва татарлары») лучшие корреспонденты и активисты татарских общин были награждены Благодарственными письмами и ценными подарками. В их числе: патриарх татарской журналистики, почетный председатель общины литовских татар Менсаидас Байрашевский, доктора наук, доценты Каунасского технологического университета Ромуальдас Макавяцкас и Йонас Ридзванавичюс, председатель Алитусской общины татар Иполитас Макулавичюс, предприниматель Алий Александрович, председатель татарской общины Висагинаса Зиля Каримова, доктор гуманитарных наук, доцент Вильнюсского университета Галина Александрович-Мишкинене, которая с ноября 2004 года является председателем Общины татар Вильнюсского округа, Марите Милкаманавичене, сестры Инесса и Нелли Мажитовы, главный редактор газеты, кандидат философских наук Галим Ситдыков и другие. Праздник почтили своим

присутствием начальник Вильнюсского округа Гинтарас Гибас, член Сейма Литовской Республики Владимир Волчок, сотрудники Департамента национальных меньшинств и эмиграции при Правительстве Литовской Республики, работники Посольства Турции в Литве, представители интеллигенции города Вильнюса.

Второе отделение праздничного вечера целиком было занято выступлениями долгожданных мастеров искусств из Татарстана - выдающейся певицы, лауреата Государственной премии Республики Татарстан им. Габдуллы Тукая, профессора Казанской академии искусств и культуры Венеры Ганиевой, а также искрометных танцоров Лейсан и Айрата Хаметовых.

Прима татарского вокала начала свое выступление с проникновенного романса «Сююмбике» (музыка Р.Ахияровой, слова Р.Валиева). Затем последовали песни «Туй кульмеге» («Свадебное платье»), «Кар ягунда» («Когда шел снег»), другие татарские песни, в том числе народные, а также романсы.

В перерывах между песнями семейный дуэт танцоров радовал зрителей исполнением разных татарских танцев - народных, эстрадных, шуточных, деревенских. Успех артистов был ошеломляющим - море роскошных цветов, вызовы на «бис», десятки восторженных отзывов и благодарностей...

Бывший военный летчик, председатель татарской общины города Паневежиса Ислам Богатов, попросив слова, поднялся на сцену и с волнением прочитал стихотворение собственного сочинения, посвященное «татарскому соловью» - «сандугач» Венере Ганиевой. Многие мужчины захотели станцевать татарский вальс с очаровательной певицей.

Ну, а под занавес концерта всем сидящим и стоящим (не всем хватило места в большом зале Дома польской культуры) раздали текст народной татарской песни, неофициального гимна татар «Туган тель» («Родной язык»), отпечатанный на кириллице и латинице. Вслед за артистами весь зал дружно встал и исполнил

эту песню.

В перерыве артисты, зрители, гости, - а их собралось около 700 человек - смогли полакомиться пловом и кулинарными изделиями от повара - кудесника из Каунаса Фахрутдина ака, узбека по национальности. Угощения хватило на всех.

Специально на байрам приехала делегация польских татар во главе с директором Центра татарской культуры Польши имени Леона-Мирзы-Наймана Кричинского господином Ежи Шагуновичем, который воспользовался случаем выразить свое восхищение мастерством артистов и пригласил их на гастроли в Польшу.

В свою очередь несравненная Венера Ганиева вручила активистам литовских татар тубетейки, изготовленные лучшими мастерами татарской вышивки, книги, аудиокассеты с записями татарской музыки и уроками татарского языка, а также традиционный «чакчак» - любимое лакомство татар.

Zaidimai žaliomis vėliavomis

Adam Szostkiewicz

Kažkada važiavau Londono metro. Netoliese sėdėjo jauna moteris, apsigaubusi musulmoniška skara. „Kodėl leidiesi būti terorizuojama religijos? - užkabino ją vyresnis vyriškis, apsirengęs elegantišku kostiumu. – O kas Jums suteikė teisę manęs to klausyti? – atsakė ši. – Aš taip pat esu musulmonas, - paaiškino. – Matyt Jūs nesusipažinęs su mūsų religija“.

Toje scenoje buvo kažkas simboliško. Du musulmonai ginčijasi apie savo religiją vakarų metropolijoje. Abu buvo kilę iš skirtingų šalių. Moteris greičiausiai iš Turkijos, vyriškis buvo panašus į arabų verslininką.

Abu-Dabyje, Jungtinių Arabų Emyratų sostinėje, apie 500 ulemų, islamo teologų, neseniai tarėsi kaip susipriešinti su fatališku tos religijos vaizdu pasaulyje. Jie vertė kaltę teroristams, priklausantiems Al-Kaidai. Sudano religijos ministras nūdienio islamo nelaime pripažino tai, kad kiekvienas musulmonas, perskaitęs bent dvi Korano eilutes, pripažįstamas imamui, kuris turi teisę paskelbti sprendimą tariamiesiems islamo priešams. Pamėginkime ir mes išplėsti mūsų žinias apie musulmoniško pasaulį.

„Islamas ir krikščionybė buvo ir yra mirtini priešai“. Netiesa.

Islamas jaunesnis už krikščionybę per 600 metų. Pranašas Muchammadas (Vakaruose vadinamas Mahometu) išreiškė tris dalykus: kad Dievas yra vienas ir vienintelis ir privalu atsiduoti Jo valiai (iš čia islamo pavadinimas); kad reikia rūpintis visais, kuriems reikalinga pagalba, ir kad kiekvienas žmogus pats atsakys už savo poelgius Paskutiniame Teisme. Mahometui skirtas apreiškimas 610-632 metais sudaro šventos knygos Korano turinį.

Europietiškas apibrėžimas „mahometonai“ yra klaidinantis, nes tvirtina, kad musulmonai tiki į Mahometą, kaip krikščionys į Kristų. Musulmonai laiko Mahometą Dievo pranašu ir pasiuntiniu, bet ne Dievu (muslimas - Dievo pilietis). Taip kaip ir krikščionys jie tiki angelais ir Šėtono (Ibliso) buvimu. Musulmonai gerbia Evangeliją ir Dovydo psalmes, netgi žydiškąją Torą. Jie laiko pranašais Abraomą, Mozę ir Jėzų. Jėzus jiems - ne Dievo sūnus, nes tai susikirtų su tikėjimu į vieną Dievą. Todėl musulmonai atmets Šventosios Trejybės idėją.

Pranašas Muhammadas su krikščionybe susidūrė Sirijoje. Pirmieji abiejų religijų kontaktai nebuvo priešiški. Bet iš karto atsirado varžytuvės. Musulmonai nusprendė, kad krikščionių ir žydų religija yra nekilingos, kadangi paremtos klaidinga Biblijos interpretacija. Nepaisant to, per amžius tose teritorijose, kur

valdė musulmonai, krikščionys buvo toleruojami geriau nei žydai krikščionių valdose. Yra buvę ir taip, jog krikščionių bendruomenės sveikino žalios vėliavos armijas kaip savo išvaduotojas. Taip buvo Bizantijoje, kurioje Artimųjų Rytų krikščioniškosios nestoriečių ir jakobitų bažnyčios buvo persekiojamos. Keli viduramžių popiežiai savo laiškuose dėkojo Maroko valdovams musulmonams, kad pastarieji savo valdymo laikotarpiu globojo krikščionis.

VIII amžiuje kalifų valdose gyveno didysis krikščionių teologas šv. Jonas Damaskietis. Jo gimtasis Damasko miestas tuo laiku buvo jauno islamo pasaulio centras. Jono tėvas kalifo rūmuose buvo aukštas valdininkas. Toje pat įstaigoje dirbo ir Jonas, bet Jeruzalėje įstojo į vienuolyną, kur buvo pašventintas ir savo tolesnį gyvenimą susiejo su teologija. Jonas Damaskietis islamą laikė ...krikščioniškąja erezija. Jis išvelgė Mahometo religijos ryšius su nestorianizmu. Vienuolis Nestoras nelaiškė Marijos Dievo motina, kaip darė ir musulmonai - dėl to iškilo klausimas, ar Dievas galėjo įsikūnyti Kristuje. Kalifai nestoriečius palaikė, kai kurie ateidavo net diskutuoti su jais apie teologiją. Nestoriečiai savo ruožtu teigiamai atsiliepdavo apie islamą.

Musulmonai su krikščionimis susitinkdavo ne tik mūšio laukuose. Kartu užsiimdavo verslais ir dalijosi žiniomis. IX a. kalifas al-Mamunas įsakė graikų veikalus versti į arabų kalbą. Tai darė ir krikščionys. Išliko Aristotelio traktatų vertimų arabų kalba. Musulmonų mokslininkai rašė imponuojančius veikalus iš astronomijos, medicinos, matematikos, filosofijos. Savo ruožtu krikščionys tarnavo musulmonų valdovų rūmuose kaip raštininkai, bankininkai, medikai. Musulmoniškoje Andalūzijoje (nūdienėje pietinėje Ispanijoje) atsirado arabiški senųjų klasikinių autorių komentarai. Pirmą kartą Europoje Korano vertimas į lotynų kalbą atliktas Toleda pirmoje XII a. pusėje. Šiek tiek vėliau dominikonai įsteigė islamo studijų centrą, o šv. Pranciškus savo mokymus dėstė Egipto sultonui 1219 m.

Post Scriptum. Šis straipsnis pasirodė lenkų portalo www.onet.pl žurnale „Politika“. Jis spausdinamas kaip diskusijų dalis ryšium su galimu Turkijos (musulmoniškos valstybės) įstojimu į Europos Sąjungą. Manau, kad lenkų žurnalisto požiūris į religijų bendradarbiavimo galimybes bus įdomus mūsų skaitytojams.

Iš lenkų kalbos vertė R. Makaveckas.

Kurban bairamo šventė Raižiuose

Marytė MILKAMANAVIČIENĖ

Į Kurban bairamo šventę sausio 20 d., ketvirtadienį, susirinko didelis būrys tautiečių tiek iš vietinio regiono, tiek ir iš tolimesnių vietovių. Kaip ir kiekvienais metais, čia dalyvavo Turkijos ambasados darbuotojai, turkų verslininkai, dirbantys Lietuvoje, taip pat šiais metais atvyko trijų Lenkijos miestų – Gdansko, Varšuvos ir Bialystoko totorių atstovai.

Šiais metais pamaldas mečetėje vedė Kauno imamas Romas Jakubauskas. Po pamaldų buvo pjaunami net penki kurbanai. Tai trys jaučiai, kuriuos aukojo Alytaus apskrities totorių bendruomenė, Turkijos ambasada ir turkų verslininkas, taip pat du avinai, kuriuos aukojo Alytaus gyventojai Adomas Abunevičius ir Tomas Jakubauskas.

Kol vyras dorėjo gyvulius, moterys ruošėsi būsimoms vaišėms: ruošė tešlą, pjaustė svogūnus, dengė stalus. Kaip jau įprasta, be koldūnų ir štukamensio mūsų vaišės niekada neapsieina.

Energingai darbams tiek lauke, tiek bendruomenės namuose vadovavo bendrijos pirmininkas Ipolitas Makulavičius, ir 15 valandą visi buvo pakviesti prie šventinio stalo. Be minėtų mėsos patiekalų, stalą įvairino totoriški šimtalapiai, vaisiai, gaivinantieji gėrimai bei kiti skanumynai. Nors bendruomenės namų dvi salės yra pakankamai erdvios, tačiau teko svečius sodinti prie stalo dviem pamainomis. Šventėje dalyvavo apie du šimtus žmonių.

Trečių bairamo dieną, sausio 22, šeštadienį, Alytaus, Butrimonių, Raižių, Daugų bei aplinkinių vietovių tautiečiai, norintys dalyvauti šventės pratęsimе, dviem didžiuoliais autobusais buvo nuvežti į Vilnių, Lenkų kultūros rūmus, kur įvyko išpūdingi du renginiai. Tačiau apie tai kitame straipsnyje.

ISTORIJOS PUSLAPIAI**AUKSO ORDA IR JOS VALDOVAI**

Straipsnis parengtas pagal Ravilio Amirchano knygą „Aukso Orda ir jos valdovai“, išleistą Kazanėje 2003 m. (Tęsinys, pradžia – Nr. 9 – 10 (80 – 81), 11 (82))

Džučis

Džučis buvo vyriausias Čingischano sūnus, gimęs iš jo santuokos su Borte Fučin. Džučio, arba Žoučio, vardas turi keletą reikšmių: „nelauktai atėjęs, tarsi keliauninkas“, „nuostabus kūdikis“, „širdžiai mielas žmogus“.

Borte Fučin buvo keturių įžymių Čingischano sūnų – Džučio, Čagatajaus, Ugedėjaus ir Tulio motina. Ji priklausė garsiajai kongratų genčiai. Be minėtų keturių sūnų, Čingischanas turėjo daugybę kitų vaikų, gimusių nuo jaunesnių žmonių, tačiau jie negalėjo pretenduoti į mongolų sostą. Džučis, būdamas vyriausiasis sūnus, daug prisidėjo prie vadovavimo kariuomenei. Už tai Čingischanas perleido jam Dešti Kipčiaką (Kipčiakų stepę). Kaip jau buvo minėta anksčiau, Dešti Kipčiakas buvo pavadintas Džučio Ulusu, kuris vėliau gavo Aukso Ordos pavadinimą. Džučis garsėjo kaip drąsus, stiprus ir išdidus valdovas. Jis dalyvavo visose Čingischano karinėse išvykose jo didžiausios galybės laikotarpiu. Sakoma, kad daugelis Čingischano pergalių buvo pasiektos jo karvedžio Subede Bagatūro drąsos ir Džučio išvalgumo dėka.

Greta politinio išvalgumo, karvedžio talentų ir asmeninės drąsos, istorikai dar pažymi Džučio humaniškumą ir gerumą. Šios jo savybės atsiskleidė karo su Chorzemo šachu Muchamedu ir Gurgandžo apgulties metu.

Po sėkmingo 1226 metų žygio sugrįžęs į Karakorumą, Čingischanas nusiuntė į Džučio ulusą šauklį, kviesdamas sūnų

*Džuči - chanas.
Dail. Rušanas Šamsutdinovas.*

apsilankyti sostinėje. Istorikas Abdul Gazi liudija, jog greitai po to Džučis atvyko pas tėvą. Po susitikimo didysis kaganas liko patenkintas savo sūnumi. Jis iškilmingai išlydėjo Džučį į Dešti Kipčiaką, tačiau sugrįžęs namo šis staiga mirė. 1227 metų pradžioje medžioklės metu Džučis buvo rastas negyvas su sulaužytu stuburu. Jam tuomet buvo apie 40 metų. Chano mirties priežastis iki šiol liko neaiški.

Čingischanas labai sielojosi dėl sūnaus netekties. Jis mirė praėjus vos šešiams mėnesiams po Džučio žūties.

Kai kuriais duomenimis, Džučichanas turėjo 64 žmonas. Nuo pirmosios žmonos Burte Fučin jam gimė sūnus Orda Ičenas. Nuo antrosios žmonos – Idegi Fučin – gimė Batu ir dar keletas sūnų.

Dėl to, kad rusų kunigaikščiai kartu su kipčiakais pasipriešino mongolams prie Kalkos, Džučis buvo sumanęs žygiuoti į Rusiją, tačiau mirtis sukliudė jam įgyvendinti šį planą. To ėmėsi jo ipėdinis – Batu.

Kas žinoma apie Batuchaną?

Po Džučio mirties Dešti Kipčiako (Džučio Uluso) valdovu Čingischanas paskyrė antrąjį Džučio sūnų Batu. Į Dešti Kipčiaką Čingischanas nusiuntė savo didiką Utčekiną, kuris turėjo padėti įsikurti naujam chanui. Naujasis valdovas buvo sutiktas labai garbingai. Utčekinas Čingischano vardu pasodino Batu į sostą ir perdavė jam Didžiojo kagano priesakus. Batu įsiviešpatavimo proga buvo surengtos didelės iškilmės. Bet tuo pat metu iš Karakorumo buvo gauta žinia apie Čingischano mirtį. Nutraukęs iškilmes Batu pasinėrė į gedulą.

1229 metais mongolų imperijos sostinėje įvyko kurultajus (suvažiavimas). Chanas Batu kartu su giminaičiais nuvyko į Mongoliją. Paskelbus gedulą, Karakorume susirinko visa Čingischano giminė. Jam pasibaigus, remdamiesi Čingischano valia, mongolai išrinko Didįjį kaganą. Juo tapo Čingischano sūnus Ugedėjus. Šiame kurultajuje buvo nuspręsta galutinai užkariauti kipčakus, Volgos bulgarus ir rusus. Skubėdamas įgyvendinti kurultajaus sprendimą, Ugedėjus visą čingizidų kariuomenę

perdavė Batuchanui. Joje taip pat buvo garsūs karvedžiai Burultajus ir Subede.

1236 metais Batuchanas su didele kariuomene išsiruošė į Volgos Bulgariją. Mongolų karvedys Subede Bagatūras užkariavo Bulgara, sunaikindamas didžiąją jo gynėjų dalį. Iš kažkada klestėjusio miesto liko tik griuvėsiai. Vėliau bulgarai ir mongolai pasirašė taikos sutartį, kuria emyrams buvo sugrąžintos visos teisės. Už tai jie užkariautojams privalėjo mokėti nustatyto dydžio duoklę. Didysis Bulgaras atgimė iš naujo, tapdamas Džučio Uluso amatų ir prekybos centru.

Po Volgos Bulgarijos užkariavimo prie Batuchano kariuomenės prisijungė kitų chanų armijos. Visus juos Batu surinko į Kurultajų, kuriame buvo priimtas nutarimas ruošti žygiui į Rusiją. Iš pradžių mongolai nusiuntė pasiuntinius su reikalavimu paklusti. Tačiau rusų kunigaikščiai

Batu-chanas. Viduramžių kiniečių piešinys.

atsisakė tai padaryti. Pirmoji Batuchano antpuolį 1237 metų gruodį patyrė Riazanė. Pačioje mūšio pradžioje daug jos gynėjų žuvo arba pateko į nelaisvę. Po penkių dienų apgulties miestas buvo užimtas ir sudegintas, o jo gyventojai išžudyti.

Keletas rusų kunigaikščių, išsikūrusių Kolomnos mieste, bandė pasipriešinti Batuchanui, tačiau ir jų pajėgos buvo sutriuškintos. Iškart po to Batu patraukė link Maskvos, kuri tuo metu buvo nedidelė gyvenvietė, ją sudegino, o kunigaikštį paėmė į nelaisvę.

1238 metų vasario 2 dieną Batu priartėjo prie Vladimiro ir po septynių dienų apgulties jį užėmė. Tokiu būdu 14 rusų miestų atsidūrė mongolų rankose. Tarp jų – Suzdalė ir Kostroma. Nepaisant įnirtingo pasipriešinimo, rusų gynyba buvo palažta.

Po to Batu patraukė Novgorodo link. Pakeliui jis užėmė Tverę ir kitus miestus. Kai iki Novgorodo buvo belikę vos šimtas varstų, dėl prasidėjusio pavasario polaidžio Batu pasuko savo kariuomenę atgal. Tokiu būdu Novgorodo gyventojai netikėtai išsigelbėjo.

Po šios išvykos Batuchanas su savo tumenais nužygiavo į pietus prie Dono, pakeliui užkariaudamas daugybę miestų. 1239 metais stepėse prie Kaspijos jis sutriuškino kipčakų chano Kotiano kariuomenę. Šis su karių likučiais pabėgo į Vengriją, priėmė krikščionybę ir pasiliko tarnauti Vengrijos karaliui. Netrukus Batu išsiruso į Muromą, Perejeslavlį, Černigovą. Juos užkariavęs sugrįžo prie Dono ir čia leido savo kariams pailsėti.

1240 metais mongolai suorganizavo žygį į Kijevą. Nuo Dniepro kranto pamatę didelį gražų miestą jie labai nustebė. Tuo laiku Kijevas buvo bene turtingiausias ir gražiausias Rusios miestas, ir garsas apie jį sklido po visą Europą. Batu pas kijeviečius nusiuntė savo žmones, reikalaudamas pasiduoti. Tačiau jie, nužudę pasiuntinius, pasiruošė gynybai. Pasiuntinių nužudymą mongolai laikė baisiausiu nusikaltimu, todėl buvo nuspręsta nedelsiant šturmuoti

Mongolų imperijos žemėlapis vokiečių kalba. Iš knygos: Rühl L. Aufstieg und Niedergang des Russischen Reiches, Stuttgart, 1992

miestą. Nepaisant didvyriškos gynybos Kijevas buvo užimtas. Gynybos organizatorius tūkstantininkas Dmitrijus pateko į nelaisvę. Batu vertino vyriškumą, todėl išsaugojo jam gyvybę.

Tuo tarpu Batu nusprendė nubausti Vengrijos karalių, kuris prigludė pabėgusius Pietų Rusios kunigaikščius. Mongolai patraukė į Vengriją, kartu kariaudami su kitomis Europos valstybėmis. 1240–1242 metais Batuchano tumenai nusiaubė Vengriją, Lenkiją, Dalmatiją, lemiamuose mūšiuose sutriuškino geriausias Europos kariuomenes ir pasiekė Adrijos jūrą. Europos monarchai puolė į paniką, manydami, kad žlugs jų valstybės.

Panorėjęs Batu galėjo užkariauti visą Europą ir maksimaliai išplėsti Džučio Ulu-so valdas. Tačiau tuo metu gauta žinia apie didžiojo kagano Ugedėjaus mirtį privertė jį pasukti savo kariuomenę atgal ir per Valachiją ir Moldaviją pasiekti Pavolgį.

Iš pradžių savo būstine chanas Batu pasirinko Bulgaro miestą. Po to, sekdamas Karakoromo pavyzdžiu, jis nusprendė pastatyti naują sostinę ir pavadino ją Sarajumi (Sarajumi Batu, Sarajumi al Machrus). Po Ugedėjaus mirties didžiuoju kaganu tapo jo sūnus Gujukas, o po jo aukščiausiuoju valdovu buvo išrinktas Tuli sūnus – Munke. Batu visada pabrėždavo, kad yra pavaldus kaganui Munke ir visus pasiuntinius nukreipdavo pas jį į Karakorumą. Tačiau pats į bet kokius raginimus užimti kagano sostą atsakydavo neigiamai.

Iš pradžių į Bulgara, o po to į Sarajų pas Batu atvykdavo

rusų kunigaikščiai, norėdami iš jo rankų gauti „jarlyką“, t.y. teisę valdyti. 1247 metais pas jį su vertingomis dovanomis atvyko Aleksandras Nevskis su broliu Aleksejumi ir bajorais. Šis kunigaikštis susidraugavo, o po to susibroliavo su Batuchano sūnumi Sartaku, vėliau netgi tapo chano išūniu. Manoma, kad tarp Batu ir rusų kunigaikščių susiklostė pakankamai geri santykiai. L.N.Gumiliovo tvirtinimu, „rusai Batų vadino geru chanu“.

Dėl ligos ar dėl kitų priežasčių paskutiniaisiais savo valdymo metais Batuchanas kiek nutolo nuo valstybės reikalų, perdavęs juos savo sūnui Sartakui.

Batuchanas mirė 1255 metais Sarajuje, eidamas 47 metus.

(Bus daugiau)

Iš rusų kalbos vertė Adas Jakubauskas

Turkijos Respublikos ambasados Lietuvoje skelbimas

Turkijos Respublika kasmet skiria stipendijas abiturientams ir absolventams iš turkakalbių bendruomenių studijuoti Turkijos universitetuose.

Stipendija skiriama visam studijų programos (bakalauro, magistro ar doktorantūros) laikotarpiui.

Platesnės informacijos prašome teirautis pas Turkijos Respublikos ambasados antrąją sekretorę:

Nilüfer Erdem Kaygisiz

Didžioji 37, Vilnius, Lietuva

+ (370 - 5) 2649570, 2649571

el. paštas: turemvil@eunet.lt

VIENTELIS MŪSŲ „JŪRŲ VILKAS“ JAKUBAS JAKUBOVSKIS

Galimas SITDYKOVAS

Senovėje pagal priklausymą tautai galima buvo nustatyti žmonių profesiją. Pavyzdžiui, žydai – gydytojai, juristai arba muzikantai. Lietuvos totoriai pasižymėjo karingumu, todėl dažniausiai tarnavo kariuomenėje. Kita jų dalis dirbo žemę ar buvo odadirbiai. Tačiau niekada nebuvau girdėjęs apie Lietuvos totorius jūreivius, bent jau iki tol, kol sausio mėnesį apsilankiau Klaipėdoje.

Klaipėda – septynių vėjų miestas, Lietuvos jūrų uostas. Čia būdamas turėjau galimybę pabendrauti su tikru tolimųjų plaukiojimų kapitonu, vieninteliu totorių kilmės „jūrų vilku“.

Mūsų susitikimas įvyko Maksimo Gorkio vidurinėje mokykloje, kurioje Klaipėdos totorių bendruomenė surengė totorių kultūros festivalį. Jakubas Jakubovskis per trumpą laiką – vos per 20-30 minučių – papasakojo visą savo gyvenimą. Jis turėjo skubėti namo –

– Aš gimiau Baltarusijoje, – pradėjo savo pasakojimą Jakubas Jakubovskis, – totoriškame Muravščiznos kaime Gardino srityje, valstiečių šeimoje. Mano tėvai – Jachja ir Aiša – užaugino penketą vaikų.

1951 metais šeima persikėlė gyventi į Vilnių. Sostinėje baigiau 17-osios vidurinės mokyklos (dabar M. Dobužinskio mokykla) pirmąją laidą. Praėjusiais metais mokyklai sukako 50 metų, ta proga buvo surengta šventė. Joje sutikau savo draugų, giminių. Mano dukterėčia Mira Jakubovskaja taip pat baigė šią mokyklą. Šiuo metu ji dėsto muziką, jai suteiktas mokytojos ekspertės vardas.

1957 metais įstojau į Klaipėdos jūrų mokyklą, kurią baigiau 1960 metais, ir nuo to laiko „vaikštau“ į jūrą. Nuo 1965 metų esu žvejybos laivų kapitonas.

– Ar atsimenate savo pirmojo laivo pavadinimą?

– Žinoma, atsimenu. Tapau vidutinio žvejybos tralerio (SRT– 338) kapitonu. Iglau sudarė 23 žmonės. 1968 metais plaukiojau dideliais žvejybos traleriais (BMRT). Ekipaže – 85 žmonės. Paskutiniu metu, iki pensijos, dirbau Klaipėdos uosto direkcijoje uosto kontrolės laivo „Audra“ šturmanu. 2004 metais išėjau į pensiją.

– Tikriausiai, po tiek įtempto darbo metų pensijoje nuobodu?

– Dabar užsiimu visuomenei veikla, esu Kapitonų klubo narys. Išleidau du albumus „Lietuvos jūrų kapitonai“, kuriuose yra nuotraukų, trumpų biografinių aprašymų, laivų istorijų. Šiuo metu rengiu trečiąjį – paskutinį albumą. Jį leisti pa-

deda rėmėjai: Klaipėdos uosto direkcijos generalinis direktorius Sigitas Dobilinskas ir AB „Laivitė“ generalinis direktorius Konstantinas Kovalis. Jo tėvas ir senelis taip pat buvo kapitonai.

– O tarp Jūsų giminių buvo jūreivių?

– Ne. Knygoje „Senosios Žečpospolitos totoriai“ tarp pirmųjų dvarininkų paminėti Jakubovskiai. Mano senelė iš tėvo pusės buvo turtinga, turėjo daug žemės. 1992 metais šią knygą daviau Adomui Asanavičiui, bet jis jos man iki šiol negrąžino.

– Kas jus paskatino tapti jūrininku?

– Rusas vaikas įkalbėjo. Jis mokėsi Jūreivių mokykloje ir taip įsijautęs pasakojo... „Važiuk, – sakė jis, – nesigailėsi, jūreiviu tapsi“. Jis pats metė darbą iškart po to, kai baigė jūreivių mokyklą, tačiau man buvo pavyzdys, kai siekiau mokslų...

– Jūreivių terminologija – labai keista, pavyzdžiui, Jūs sakote: „Einu į jūrą“. Atrodytų, kad galima pėsčiomis ten nueiti... Na, nebent laivo deniu. Tarp kitko, oro desantininkai savo lėktuvus vadina laivais. Papasakokite, kokiose jūrose Jums teko „vaikščioti“.

– Išmačiau visą Atlanto vandenyną, buvau Ramiajame vandenyne – mes ten per Panamos kanalą patekome. Lankiausi prie Antarktidos krantų, šv. Georgijaus salose, Šiaurėje, Špicberгене, Naujojoje žemėje, Grenlandijoje. Buvau daugelyje Afrikos šalių: Senegale (Brazavilis), Angoloje, Namibijoje. Taip pat Amerikoje: Kanadoje, JAV, Urugvajuje, Kuboje. Vizitų tikslas: re-

monto darbai, ekipažo poilsis, degalų papildymas, produktų pirkimas.

Kartą beveik metus (1998–1999 metais) išbuvau Angoloje – „išmušinėjau“ pinigus, kad ekipažui užmokėtų. Mes tuomet dirbome su svetima vėliava.

– Degalų taip pat prisipildavote uostuose?

– Degalų pylėmės jūroje, iš tanklaivių.

– O ar Jums teko būti įžymiajame Bermudų trikampyje?

– Ne, neteko.

– Jūs užsiiminėjote žvejyba ir žuvies perdirbimu?

– Mūsų laivynas žvejojo, traleriuose gamino žuvies miltus, žuvies taukus, šaldė žuvis. Paruoštą produkciją perkraudavo į didelius transporterius ir veždavo namo. Iš viso atlikau 50 komercinių reisų. Iš 44 metų darbo stažo 18 metų praleidau jūroje.

– Kuris plaukiojimas Jums pats įsimintiniausias?

– Pirmasis. Baltijos jūroje su mokomuoju burlaiviu „Meridianas“ 1958 metais. Dabar šiame jau seniai Klaipėdos simboliu tapusiame laive įsikūręs restoranas.

– Kiek laiko paprastai trunka reisas?

– Plaukiant vidutinio dydžio laivu – 3 mėnesius, dideliu – pusmetį.

– Tikriausiai sunku tiek laiko praleisti jūroje? Be moterų?

– Sunku, ypač kapitonams, nes jie turi viską planuoti. Jūreiviams – lengviau. Laisvu laiku jie gali pažaisti šaškėmis, šachmatais, pažiūrėti filmą, paskaityti knygų, žurnalų. Moterų taip pat buvo. Didesniuose ekipažuose – iki aštuonių.

– sirgo jo žmona, o į mokyklą

Tai aptarnaujantis personalas: bufetininkės, padavėjos, virėjos, gydytojos. Ir meilė buvo. Kai kas netgi šeimas sukurdavo.

– O audros ir viesulai?
– Toks jau darbas, atvirame vandenyne.

– Toks sunkus darbas, tikriausiai esate apdovanotas ordinais?

– Ordinais... Gavau medalį „Darbo veteranas“. Tai pats garbingiausias apdovanojimas už ilgametį nuoširdų darbą. Kas dar gali būti svarbiau? Garbės raštų buvo daug. Visus juos atidaviau Jūrų muziejui.

– Papasakokite kelis įdomius nutikimus iš jūrininko gyvenimo.

– Reikia prisiminti. Visko buvo. Įvyko daug nelaimių su Ukrainos laivais, kurie buvo pavadinti partiniais vardais. 1969 metais Taline – „Ukrainos pionierius“. Jis sukėlė gaisrą. Šalia stovėjęs mūsų laivas „Čeponis“ sudegė visiškai. 1974 metais „Ukrainos komjaunuolis“ prie JAV krantų atsitrenkė į BMRT „Borisą“, o 1991 metais „Ukrainos bolševikas“ prie Argentinos krantų visiškai sugadino mūsų laivo pramoninę įrangą.

– Ar daug Jūsų laivuose buvo jūreivių musulmonų?

– Buvo daug azerbaidžaniečių, dagestaniečių ir kitų tautų jūreivių, bet Lietuvos totorių sutikti neteko. Kai dirbau Mauritanijoje – musulmoniškoje šalyje – ypač gerbė, jei perskaitydavau ištrauką iš Korano.

– Sudėtingose situacijose, audros metu kuo pasitikėjote ir iš ko tikėjotės pagalbos? Iš Dievo?

– Pasitikėjau savimi, žmonėmis, igula. Mama sakydavo,

kad meldžiasi už mane. Ji buvo labai tikinti. Aš jai Koranus vežiau iš Maroko, Senegalo, Mauritanijos.

- Tikriausiai daug ką lemia ir šeimos parama?

Susirinkimas Švenčionyse

Š. m. sausio 29 dieną naujai įkurto Vilniaus apskrities totorių bendruomenės vadovai susitiko su tautiečiais, gyvenančiais Švenčionių mieste ir Švenčionėliuose. Į susitikimą atėjo žmonės, neabejingi Lietuvos totorių ateičiai, norintys atgaivinti bendruomenės veiklą šiame regione. Tarp susirinkusiųjų užsimezgė šiltas, nuoširdus pokalbis. Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininkas Adas Jakubauskas, Vilniaus apskrities totorių bendruomenės pirmininkė Galina Aleksandrovičė – Miškinienė bei Alijus

- Šeima – tai pagrindas. Mano žmona Vera visada kantriai laukdavo susitikimo. Šiuo metu ji serga. Dukra Ilma baigė Vilniaus universitetą, dėsto rusų kalbą ir literatūrą. Ji gy-

Aleksandrovičius papasakojo apie 2004 metų lapkritį įkurto Vilniaus apskrities totorių bendruomenės tikslus, norą visus Lietuvos totorius apjungti į stiprią, vieningą ir draugišką organizaciją. Susirinkimo dalyviai nusprendė aktyviau bendrauti tarpusavyje, aptarė mėnraščio „Lietuvos totoriai“ platinimo reikalus. Susirinkusieji vienbalsiai išrinko Svetlaną Jakubovskają – Mediancevą Vilniaus apskrities totorių bendruomenės Švenčionių skyriaus pirmininke.

Po susirinkimo svečiai ap-

vena Klaipėdoje. Turiu anūkę Dianą, ji lanko trečią klasę, mėgsta muziką, lipdo iš molio. Jai patinka apžiūrinėti jūros kriauklių ir monetų kolekcijas,

kurias surinkau per tą laiką, kol dirbau jūroje.

- Dėkoju už pokalbį. Linkiu sveikatos Jums ir Jūsų artimiesiems.

Susirinkimo Švenčionyse dalyviai.

lankė Švenčionių totorių kapines (miziarą), kurias gražiai prižiūri Chasenis Jakubovskis.

Tautiečius, norinčius tapti

Švenčionių skyriaus nariais, prašome skambinti gerbiausiai Svetlanai Jakubovskajai – Mediancevai telefonu: 8 387 51053, arba 8 680 53 077.

Mustafa Gembickis - islamo teologijos bakalauras

Galimas SITDYKOVAS

Praėjusių metų gegužės mėnesio 28 d. Mustafa Gembickis Ufoje gavo islamo teologijos bakalauro diplomą. Diplome pažymima tai, kad jis 1999 metais įstojo į Rusijos aukštąją musulmonų Rizaztdino ibn Fachretdino medresę prie Centrinės musulmonų dvasinės valdybos ir 2004 metais baigė Rusijos islamo universiteto teologijos specialybės mokslo programos visą kursą.

Dabar šia informacija sunku ką nors nustebinti. Tikėjimo laisvė, kuri ankstesniais metais buvo labiau deklaruojama, nei įgyvendinama tikrovėje, tapo įprastu kasdieniu reiškiniu. Tačiau šis atvejis ypatingas. Visų pirma, reikia atkreipti dėmesį į mūsų bakalauro amžių. Praėjusiais metais Mustafai Gembickiui suėjo jau 63 metai. Antra aplinkybė susieta su tuo, kad Ufa, Baškortostano sostinė, ne taip arti. Be to, įvažiavimui į Rusiją reikalinga

viza. Apskritai, mokslas Islamo universitete Mustafai kainavo nemažai pinigų ir jėgų.

Betgi, kaip sako lotynų išmintis, mokslo šaknys karčios, bet vaisiai saldūs. Kas gali būti svarbiau tikram musulmonui, kaip įgytos žinios kelyje pas Alachą. Įvertinimu prie bakalauro diplomo lape išvardinta daugiau nei 30 dalykų. Gauta gausi, plati žinių atsarga.

Mokymo kursą apvainikuoja diplominis darbas tema

M. Gembickis laiko specialybės egzaminą. Ketvirtas iš kairės - egzaminų komisijos pirmininkas, vyriausias muftijus Talgatas Safa Tadžuddin.

„Islamą Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemėse“. Taip pateikta tema parengta atskiru, savarankišku darbu pirmą kartą. Egzaminų komisija pripažino M.Gembickio diplominį darbą kaip vieną iš pačių originaliausių. Man teko susipažinti su šiuo darbu. Autorius sugebėjo sujungti islamo istorijos problemas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje su dabartimi.

Pažintį su islamu M.Gembickis pradėjo jau brandžiame amžiuje. Visą savo laisvą laiką jis paskyrė Korano studijoms, arabų kalbos rašybai, chamailams ir kitabams, užrašinėjo specialiame sąsiuvinyje maldas, skirtas religinių apeigų atlikimui. Pamažu jis prirašė

visą sąsiuvinį ir išėjo asmeninis chamailas.

Tokiais atvejais mes paprastai susimąstome, kas pasakino žmogų vieniems arba kitiems veiksams. Žinių troškimas, susidomėjimas karjera? Noras išreikšti save? Garbės troškimas? Aš įsivaizduoju, kad pasiekti tokią ribą, kurios rezultatas - naujos žinios, tobulinimasis – tai yra didelis dalykas. Žinių ieškojimas ir jų įsisavinimas - tai visada kilnus reikalas. Vieno pokalbio metu M.Gembickis pasakė, kad „mokslo tikslas - tarnauti savo tautai“. Tikslas kilnus.

Te padeda Dievas Mustafai Gembickiui jo tauriame kelyje.

M. Gembickio Islamo teologo bakalauro diplomas.

Sveikiname Vilniaus rajono Pagirių gyventoją **Aleksandrą Jakubauską** sulaukus garbingo 70 metų jubiliejaus. Linkime Jums, gerbiamas Aleksandrai, stiprios sveikatos ir neblėstančios energijos dar ilgus metus.

*Lietuvos totorių bendruomenių sąjunga
Vilniaus apskrities totorių bendruomenė*

Senjorų klubo susirinkimas Vilniuje

Š.m. sausio 28 dieną Tautinių bendrijų namuose įvyko antrasis Senjorų klubo, įsteigto prie Vilniaus apskrities totorių bendruomenės, susirinkimas. Jame dalyvavo 45 garbaus amžiaus tautiečiai. Susitikimo programa buvo turininga: pademonstruotas video filmas „Siujumbike palikuonys“ apie 2001 metais Kryme vykusį III tiurkų – totorių vaikų folkloro festivalį. Prie kavos ir arbatos puodelio žmonės artimiaus susipažino, pasižnečiavo, išsakė savo nuomones kaip šis klubas turėtų funkcionuoti ateityje. Susirinkusieji senjorai išrinko savo valdymo organą: jo kuratorėmis tapo gerbiamos Zinaida Misiučenko ir Lima Baranauskienė. Antroje renginio dalyje mūsų tautiečiams romansus ir savo kūrybos

dainas atliko kylanti estrados žvaigždė Leila Mirzojeva.

Sekantis Senjorų klubo susirinkimas įvyks vasario 25 dieną (penktadienį) 14.30 val. Tautinių bendrijų namuose, Vilniuje, Raugyklos g. 25.

Garbius mūsų senjorus, norinčius dalyvauti šio klubo veikloje, prašome kreiptis pas gerb. Zinaidą Misiučenko tel.: 2712949 ir gerb. Limą Baranauskienę tel.: 2796047.

Pageidautina, kad panašaus pobūdžio klubai atsirastų ir kituose Lietuvos totorių bendruomenėse, kad išėję į užtarnautą poilsį žmonės drauge galėtų turiningai praleisti laisvalaikį.

“LT” informacija

Sveikiname Švenčionių gyventoją **Romualdą Radkevičių** su 40 gimtadieniu. Dėkojame Jums, gerbiamas Romualdai, už aktyvią veiklą buriant Lietuvos totorių jaunimą. Linkime Jums stiprios sveikatos ir asmeninės laimės.

*Lietuvos totorių bendruomenių sąjunga
Vilniaus apskrities totorių bendruomenė*

Nuoširdžiai sveikiname **Feliciją Ridzvanavičienę** jubiliejinio gimtadienio proga. Linkime neblėstančios energijos ir pasisekimo darbe. Šilumos ir santarvės Jūsų namams.

*Lietuvos totorių bendruomenių sąjunga
Mėnraščio “Lietuvos totoriai” redakcija*

Širdingai sveikiname alytiškę **Zoją Chaleckienę** garbingo jubiliejaus proga. Linkime stiprios sveikatos, energijos ir prasmingo darbo mūsų tautos labui.

*Lietuvos totorių bendruomenių sąjunga
Alytaus apskrities totorių bendruomenė*

Sveikiname vilnietę **Feliciją Dambicką** sulaukus garbingo 70 metų jubiliejaus. Linkime Jums, gerbiama Felicija, stiprios sveikatos ir daug laimingų ir prasmingų gyvenimo metų.

*Vilniaus apskrities totorių bendruomenė
Lietuvos totorių bendruomenių sąjunga*

Totorių virtuvė

Kazanės plovas

Jautienos – 160 gr., avienos – 160 gr., morkų – 30 gr., svogūnų – 30 gr., lydyto sviesto – 35 gr., ryžių – 60 gr., razinų – 15 gr., pipirų ir druskos pagal skonį.

Mėsą supjaustyti kubeliais po 40 gr. ir apkepinti svieste, kol susidarys plutelė. Paskrudinti šiaudeliais supjaustytas morkas ir svogūnus. Daržoves ir mėsą sudėti į puodą, pabarstyti pipirais, druska, įpilti buljono ir užvirinti. Po to suberti gerai išplautus ryžius, kad buljonas pilnai juos apsemtų, ir virti ant mažos ugnies 15 minučių, kol išgaruos dalis vandens. Puodą nukelti nuo ugnies, uždengti dangčiu ir leisti ryžiams išbrinkti. Prieš pabaigą į plovą įdėti verdančiame vandenyje išmirkytų razinų, kuragos, džiovintų abrikosų arba slyvų be kauliukų. Paruoštą plovą perdėti į didelę lėkštę ir patiekti į

Услуги на основе нетрадиционной медицины

Клайпедская татарская община “НУР” с февраля начинает курсы по восточной медицине. Ведет курсы заместитель председателя, дипломированный акупунктурист Роберт Янчук.

Также консультируем, диагностируем, предоставляем квалифицированную помощь на основе альтернативной медицины: иглоукалывание, частотная, биорезонансная, цветовая терапии. Производство и продажа лечебно-диагностических комплексов на основе частотной, электропунктурной диагностики по методам Фолля (ЭАФ) и Накатани (Риодораку) для самостоятельного применения в домашних условиях и для профессионального использования в частных клиниках, кабинетах и т.п.

Телефон для справок:

Клайпеда 342680, 8 698 24250, www.biopulse.org

e-mail: lilya@health-test-online.com

Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos laikraštis

Totorių g. 6, 3000 Kaunas
Leidžiamas nuo 1995 m. sausio

SL Nr.238

Vyr. redaktorius: Galimas Sitykovas ☎ 8-37-760816, El.p. galsit@delfi.lt

Redaktorius: Adas Jakubauskas ☎ 8-5-2605869, mob.8-682-72328

Ats. sekretorius: Jonas Ridzvanavičius ☎ 8-37-736802, El.p. ridzjona@pit.ktu.lt
Lietuvių kalbos stilistė: Jūratė Čirūnaitė ☎ 8-37-227326

Redakcinės kolegija:

R. Makaveckas ☎ 8-37-390641, I.Mažitova ☎ 8-37-725758

R. Jakubauskas ☎ 8-37-716885 mob. 8-674-17710 El.p. rtj73@kalmieciai.lt,

A. Asanavičius ☎ 8-5-2771821, G. Miškinienė ☎ 8-5-23221891

Spausdino: KTU spaustuvė, užsakymo Nr. Tiražas - 500 egz.

Autorių ir redakcijos nuomonės gali nesutapti.